

ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σ.Δ.Ο.

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ 2007-2013. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΚΙΝΑΣ.**

**ΦΟΙΤΗΤΗΣ
ΚΟΥΓΙΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΠΑΠΑΔΙΟΛΩΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	4
Εισαγωγή.....	5
Μεθοδολογία.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	
1.1 Διαχρονική πορεία.....	8
1.2 Εισαγωγές προϊόντων.....	9
1.3 Εξαγωγές προϊόντων.....	10
1.4 Αριθμητικά δεδομένα.....	11
1.5 Ποιότητα ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων.....	14
1.6 Αξιοπιστία – Πιστοποίηση.....	15
1.7 Εθνική στρατηγική.....	16
1.8 Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων.....	17
1.9 Καθυστερήσεις συνδεδεμένες με κρατικές υπηρεσίες.....	18
1.10 Εμπόδια στην επιχειρηματικότητα.....	19
1.11 Ανταγωνιστικότητα εξαγωγικών προϊόντων.....	19
1.12 Σημαντικές εμπορικές συναλλαγές.....	20
1.13 Διμερείς εμπορικές σχέσεις Ελλάδας.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	
2.1 Γενική εικόνα.....	24
2.2 Επιπτώσεις της κρίσης 2007-2013.....	25
2.3 Δημοσιευμένα στοιχεία.....	29
2.4 Μέθοδοι ανάκαμψης.....	32
2.5 Προγράμματα στήριξης.....	33
2.6 Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις διμερείς σχέσεις.....	34
2.7 Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις εμπορικές συναλλαγές.....	35
2.8 Ο ρόλος της Κίνας στην παγκόσμια κρίση.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΚΙΝΑΣ	
3.1 Εξέλιξη εμπορικών σχέσεων μέσα στο χρόνο.....	39
3.2 Κινεζική Οικονομία.....	41
3.3 Ιδιαιτερότητες κινεζικής αγοράς.....	42
3.4 Εισαγωγές από την Κίνα.....	43

3.5 Εξαγωγές της Ελλάδας προς την Κίνα.....	45
3.6 Εμπορικό ισοζύγιο – ισοζύγιο υπηρεσιών.....	46
3.7 Ανάλυση κύριων εμπορικών συναλλαγών.....	49
3.8 Ηλεκτρονικό εμπόριο.....	50
3.9 Επενδύσεις.....	52
3.10 Στρατηγικές προτάσεις ανάπτυξης.....	53
3.11 Ο ρόλος του ΕΚΕΒΕ.....	53
Συμπεράσματα.....	55
Προτάσεις.....	57
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	59
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	63

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια η παγκόσμια κοινότητα χαρακτηρίζεται από υψηλής έντασης χρηματοπιστωτική κρίση. Η κρίση αυτή διαμόρφωσε ένα περιβάλλον οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής αστάθειας που επεκτάθηκε ταχύτατα σε όλες τις χώρες του κόσμου και επηρέασε έντονα το τραπεζικό σύστημα και το σύνολο των επιχειρήσεων.

Η ενιαία αγορά της Ε.Ε. εξελίχθηκε και επεκτάθηκε σταδιακά, με κύριο στόχο το άνοιγμα των εθνικών οικονομιών στον ανταγωνισμό και τη γενική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των χωρών της συγκριτικά με άλλες σε διεθνές επίπεδο.

Ο κλάδος του εμπορίου στο πλαίσιο της Ε.Ε. ενισχύθηκε και στηρίχθηκε αναμφίβολα σημαντικά. Πολλές χώρες απέκτησαν μεγαλύτερη εξωστρέφεια και βοηθήθηκαν στο άνοιγμα των σχέσεων και συνεργασιών με χώρες των ΗΠΑ, της Ασίας, της Αυστραλίας. Άλλες χώρες δε μπόρεσαν να αντεπεξέλθουν το ίδιο και ακολούθησαν καθοδική πορεία στο πλαίσιο της εξέλιξης των εμπορικών συναλλαγών.

Η Ελλάδα ανήκει σε αυτές τις χώρες που έκαναν βήματα εμπορικής ανάπτυξης και προσπάθησαν τη δημιουργία διεθνών εμπορικών σχέσεων με τη βοήθεια της ένταξης τους στην Ε.Ε. και της στήριξης που της παρείχε.

Τα διαχρονικά αποτελέσματα έδειξαν πως ο τομέας των εξαγωγών κινήθηκε πιο δυναμικά από των εισαγωγών. Η αύξηση των εξαγωγών είναι ένα πολύ θετικό βήμα παρά την μικρή πτώση τους ελάχιστα έτη. Από την άλλη πλευρά όμως, η παράλληλη αύξηση των εισαγωγών διαμορφώνει προβληματικό το εμπορικό ισοζύγιο. Οι αιτίες αναζητούνται σε όλα τα επίπεδα (πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά).

Μελέτες και αριθμητικά δεδομένα που συλλέχθηκαν πιο εντατικά τα τελευταία έτη, έδειξαν πως η εθνική και διεθνής ταυτόχρονα η επικρατούσα οικονομική ύφεση έπαιξε καθοριστικό ρόλο, στην πορεία των εμπορικών συναλλαγών.

Εισαγωγή

Θέμα της Πτυχιακής αυτής Εργασίας είναι: “Το εξωτερικό εμπόριο και η κρίση 2007-2013. Η περίπτωση των εμπορικών σχέσεων Ελλάδας – Κίνας”.

Αναμφίβολα πρόκειται για ένα θέμα επίκαιρο και υψηλής σπουδαιότητας για τη χώρα, καθώς το εμπόριο αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί κύριο κλάδο της ελληνικής οικονομίας. Στη βάση αυτή, το ζήτημα είναι κατά πόσο μπορεί να συμβάλει το εξαγωγικό εμπόριο πλέον στην ενίσχυση της οικονομίας του τόπου.

Για όλες τις χώρες σε παγκόσμιο επίπεδο, ο τομέας των εξαγωγών στηρίζει την απασχόληση, την οικονομία, τη διάρθρωση της κοινωνίας και σε μεγάλο βαθμό τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα. Η παγκόσμια οικονομική κρίση που έκανε ορατά τα πρώτα της σημάδια από τις αρχές του 2007 και εξακολουθεί να εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς, επηρέασε τον εξαγωγικό τομέα κάθε χώρας περισσότερο ή λιγότερο, βάσει των αναπτυξιακών μεταβλητών και των διαθέσιμων αντοχών κάθε μιας. Η πορεία του εξαγωγικού εμπορίου είχε ανάλογες επιδράσεις και στην παραγωγή, καθώς και την κατανάλωση.

Στην παρούσα εργασία πραγματοποιείται μια προσπάθεια καταγραφής και παρουσίασης στοιχείων, που αποδεικνύουν την εξέλιξη του διεθνούς και κυρίως του ελληνικού εξαγωγικού εμπορίου κατά το χρονικό διάστημα των ετών 2007-2013. Μέσα από τα δεδομένα που παραθέτονται γίνεται κατανοητή η σημαντικότητα του κλάδου των εξαγωγών στην βιωσιμότητα της οικονομίας μιας χώρας.

Η βάση στην οποία αναπτύχθηκαν και βρίσκονται σε εξέλιξη οι εμπορικές σχέσεις της Ελλάδας με την Κίνα αναλύεται επίσης εκτενώς.

Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Ιδιαίτερη αναφορά στην εργασία αυτή γίνεται στον εξαγωγικό κλάδο της Ελλάδας και στην πορεία του τα τελευταία χρόνια που ορίζονται ως έτη οικονομικής κρίσης. Κύριος στόχος μέσα από την παράθεση στοιχείων είναι η ανάδειξη της σπουδαιότητας του ελληνικού εξαγωγικού κλάδου και οι προοπτικές που ακόμη και σήμερα εμφανίζονται.

Με την μελέτη περίπτωσης που γίνεται για την ανάλυση των εμπορικών σχέσεων Ελλάδας-Κίνας, παρουσιάζονται τα θετικά στοιχεία αυτής της συνεργασίας και οι ποικίλες δυνατότητες που προκύπτουν από αυτήν.

Δομή Πτυχιακής Εργασίας

Η Πτυχιακή αυτή εργασία αναπτύσσεται συνολικά σε πέντε κεφάλαια και πραγματοποιείται εκτενής ανάλυση του θέματος που πραγματεύεται.

Το **πρώτο κεφάλαιο** αφορά συγκεκριμένα το ελληνικό εξαγωγικό εμπόριο. Εδώ παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του, το νομοθετικό πλαίσιο που το αφορά και η Εθνική Στρατηγική που ακολουθείται και το στηρίζει. Παράλληλα αναφορά γίνεται σε στοιχεία που σχετίζονται με τα ελληνικά εξαγωγικά προϊόντα, την ανταγωνιστικότητά τους και τις συνεργαζόμενες χώρες.

Η οικονομική κρίση και η επίδραση της στο εξαγωγικό εμπόριο είναι το βασικό θέμα του **δευτέρου κεφαλαίου**. Εδώ αναλύεται η δημιουργία της κρίσης, οι επιπτώσεις της και οι τρόποι με τους οποίους επηρέασε τον τομέα των ελληνικών εξαγωγών.

Η μελέτη περίπτωσης που γίνεται για τις εμπορικές σχέσεις Ελλάδας – Κίνας παραθέτεται στο **τρίτο κεφάλαιο**. Αναλύονται εκτενώς οι στρατηγικές που ακολουθήθηκαν για την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων και το στάδιο στο οποίο βρίσκονται αυτές σήμερα.

Στο τέλος της εργασίας περιλαμβάνει τα συνολικά **συμπεράσματα** που προκύπτουν από την εξέταση του θέματος.

Μεθοδολογία

Για την συγγραφή της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική έρευνα σε θέματα σχετικά με το κύριο θέμα της εργασίας.

Αναζητήθηκαν πηγές σε δημόσιες βιβλιοθήκες για τη λήψη έντυπου υλικού (βιβλία, περιοδικά κ.α.) προς χρήση και κατάλληλη αξιοποίηση. Παράλληλα πραγματοποιήθηκε και ηλεκτρονική αναζήτηση μέσω κατάλληλης μηχανής αναζήτησης για ηλεκτρονικές πηγές σχετικών στοιχείων.

Με τη συλλογή του απαιτούμενου υλικού, οργανώθηκαν οι ενότητες και υπό-ενότητες της εργασίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Εμπόριο, εξωτερικό εμπόριο, οικονομική κρίση, κινεζική οικονομία, εμπορικές σχέσεις, διμερείς σχέσεις, εμπορικές συναλλαγές, εξαγωγές, εισαγωγές, εμπορικό ισοζύγιο, επενδύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

1.1 Διαχρονική πορεία

Το εξωτερικό εμπόριο έπαιζε και εξακολουθεί να παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη του ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν) και στη σταθεροποίηση και ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας (Αναγνώστου, 1992).

Διαχρονικά το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών για τη χώρα διαμορφώθηκε ανά περίοδο ως εξής (Τσαβέας, 2002 σ. 410):

- 1) 1960-1973 έλλειμμα με μέση τιμή χαμηλότερη του 3% του ΑΕΠ
- 2) 1973 αύξηση που έφτασε το 6,3% του ΑΕΠ
- 3) 1973-1980 μείωση στο 4,2% του ΑΕΠ
- 4) 1981-1990 μείωση στο 4,2% του ΑΕΠ
- 5) 1991-2000 μείωση στο 2,9% του ΑΕΠ

Η υπογραφή εμπορικής συμφωνίας της Ελλάδας με τις άλλες χώρες της Ε.Ε. το 1961 ενίσχυσε το εξωτερικό εμπόριο της χώρας. Συγκεκριμένα τις δεκαετίες του '60 και του '70 οι ελληνικές εξαγωγές αποτελούσαν το 50% του συνόλου των εξαγωγών στην Ε.Ε. Ακολούθως η δεκαετία του '80 αποτέλεσε περίοδο ρυθμίσεων για την απελευθέρωση του εμπορίου. Αυτό το διάστημα εφαρμόστηκαν υψηλοί δασμοί στις εισαγωγές και ποικίλοι άλλοι φόροι. Βασικά προϊόντα που εισάγονταν στη χώρα τη δεκαετία αυτή ήταν κύρια αγαθά, κατασκευαστικά αγαθά και καύσιμα (Oltheten et al, 1990).

Γενικά οι ελληνικές εξαγωγικές επιδόσεις ήταν σταθερές, χωρίς να είναι απόλυτα ικανοποιητικές αλλά και χωρίς να εμπνέουν όμως σοβαρές ανησυχίες. Ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση των σημαντικών αγορών της Μέσης Ανατολής, της Βόρειας Αφρικής και των ανατολικών χωρών, οι ελληνικές εξαγωγές παρέμειναν σταθερές σημειώνοντας μικρή μόνο πτώση (Αναγνώστου, 1992 σ.48).

Ειδικότερα με την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ το 1981, οι ελληνικές εξαγωγές ενισχύθηκαν με τους ακόλουθους τρόπους (Αναγνώστου, 1992 σ.52):

- α) "άνοιξε" η κοινοτική αγορά καθώς και οι αγορές των τρίτων χωρών
- β) εφαρμόστηκε η αρχή της "κοινοτικής προτίμησης"
- γ) στον κλωστοϋφαντουργικό κλάδο αυξήθηκαν οι εξαγωγές με συνθήκες διμερών εξαγωγικών «αυτοπεριορισμών» των τρίτων χωρών.

Πριν την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ το συγκριτικό της πλεονέκτημα ήταν τα κλωστοϋφαντουργικά της προϊόντα, καθώς και άλλα προϊόντα κατασκευής. Ο ξένος ανταγωνισμός όμως και το περιβάλλον της Ε.Ε. ανέδειξε ως νέο συγκριτικό πλεονέκτημα (μετά την είσοδο στην ΕΟΚ) τα αγροτικά προϊόντα και το χαρακτηρισμό τους ως «μεσογειακά» (Τσαβέας, 2002 σ. 425).

Συγκεκριμένα από το 1981 έως το 1999, ενώ οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αποτελούσαν το 24% και το 27% του ΑΕΠ αντίστοιχα, οι εξαγωγές μειώθηκαν περίπου κατά 8% του ΑΕΠ. Οι εξαγωγές υπηρεσιών ήταν αυτές που αντιστάθμισαν αυτή τη διαφορά (Τσαβέας, 2002 σ. 430).

Το ίδιο χρονικό διάστημα η απελευθέρωση του εμπορίου (εξωτερικών εμπορικών συναλλαγών και εξωτερικών πληρωμών) βάσει της εναρμόνισης με τις Οδηγίες της Ε.Ε., οδήγησε σε μείωση των εξαγωγών. Αυτό είναι το σημαντικότερο στοιχείο της περιόδου 1980-1999, καθώς με την κατάργηση όλων των φραγμών που αντιμετώπιζαν οι ελληνικές εξαγωγές, τα αναμενόμενα αποτελέσματα ήταν τα απολύτως αντίθετα (Τσαβέας, 2002 σ. 430).

1.2 Εισαγωγές προϊόντων

Τα ελληνικά διατροφικά προϊόντα δεν είναι ικανά να καλύψουν τις ανάγκες των κατοίκων της χώρας, λόγω της χαμηλής παραγωγής σε αγαθά όπως σιτηρά, γαλακτοκομικά, κρέας κ.α.

Παρά τις καλές έδαφο-κλιματικές συνθήκες που προσφέρονται για ανάπτυξη πολλών καλλιεργειών, πολλοί οικονομικοί και πολιτικοί παράγοντες κυρίως, περιορίζουν τις δυνατότητες αυτάρκειας της χώρας τουλάχιστον στα βασικά είδη διατροφής. Η ανεπαρκής στήριξη των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, η ελλιπής χρηματοδότηση και η μη λήψη κατάλληλων πολιτικών μέτρων, αποτελούν βασικούς παράγοντες που επιδρούν θετικά στην αύξηση των εισαγόμενων προϊόντων προς την χώρα.

Βάσει στοιχείων του ΠΑΣΕΓΕΣ, το έτος 2010 η αυτάρκεια της Ελλάδας σε ορισμένα βασικά προϊόντα ήταν (ΠΑΣΕΓΕΣ, 2010):

- α) 32% στο μαλακό σιτάρι
- β) 39% στα όσπρια
- γ) 56% συνολικά στο κρέας

Τα τελευταία έτη η Ελλάδα παράγει συνεχώς όλο και μικρότερες ποσότητες αγροτικών προϊόντων. Συνολικά η αγροτική παραγωγή συρρικνώνεται με αποτέλεσμα τις καταγραφόμενες μεγάλες τιμές εισαγωγών. Ειδικά στα αγροτοκτηνοτροφικά προϊόντα η χώρα χαρακτηρίζεται ως ‘μαζικός εισαγωγέας’ (Φιλιππίδης, 2013 σ.57).

Προϊόντα στα οποία η Ελλάδα έχει αυτάρκεια είναι: οι βρώσιμες ελιές, τα επιτραπέζια σταφύλια, το ρύζι, η σταφίδα, τα ακτινίδια και το ελαιόλαδο.

1.3 Εξαγωγές προϊόντων

Οι εξαγωγές αποτέλεσαν και εξακολουθούν να αποτελούν για την Ελλάδα το βασικότερο τρόπο διεξόδου στις ξένες αγορές. Οι περιορισμένες δυνατότητες και οι φυσικοί πόροι έκαναν τις εξαγωγές αναπόφευκτη αναγκαιότητα για τη χώρα και ανέδειξαν τον εξαγωγικό προσανατολισμό ως βασική συνιστώσα της ελληνικής οικονομικής ανάπτυξης (Σαρμανιώτης, 2006 σ. 98).

Η επιτυχία των εξαγωγικών προσπαθειών της χώρας καθορίζεται από τους ακόλουθους παράγοντες (Σαρμανιώτης, 2006 σ. 99):

- α) ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών
- β) κατάλληλο πλέγμα εξυπηρετήσεων προς τον πελάτη για εξασφάλιση της επιτυχής χρήσης του προϊόντος
- γ) επαρκής χρηματοδότηση για δαπάνες του μάρκετινγκ στις ξένες αγορές
- δ) απαιτούμενη τεχνογνωσία για σχεδιασμό – παραγωγή/ κατασκευή – προώθηση προϊόντων/ υπηρεσιών

Οι Ελληνικές αρχές ακολουθούν μία εθνική στρατηγική που κύριο στόχο έχει την απλοποίηση των διαδικασιών που σχετίζονται με τις εξαγωγές και την ορθή προώθηση των ελληνικών προϊόντων στις χώρες του εξωτερικού. Τα Ενωμένα Έθνη και πολλά κράτη μέλη της Ε.Ε. σύμφωνα με τις οδηγίες της Ομάδας Δράσης για τη χώρα, στηρίζουν τις Ελληνικές Αρχές προς την επίτευξη του στόχου της (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012).

Βάσει στοιχείων του ΥΠ.ΕΞ. για το έτος 2011, οι σημαντικότεροι κλάδοι που κατέχουν υψηλή θέση στις ελληνικές εξαγωγές είναι (ΥΠ.ΕΞ., 2011):

- 1) τρόφιμα
- 2) ενέργεια, ΑΠΕ, πράσινες τεχνολογίες
- 3) δομικά υλικά & κατασκευές
- 4) τουρισμός
- 5) υγεία, φαρμακευτικά – ιατρικά προϊόντα
- 6) μηχανολογικός - βιομηχανικός εξοπλισμός

- 7) τεχνολογίες πληροφορικής & επικοινωνιών
- 8) αλκοολούχα και μη αλκοολούχα ποτά
- 9) καλλυντικά

Οι χώρες που αποτελούν αγορές-στόχους στα πλαίσια της ελληνικής εξαγωγικής πολιτικής είναι κατά προτεραιότητα (ΥΠ.ΕΞ., 2011):

- 1) χώρες της Ε.Ε.
- 2) χώρες της Β. Αμερικής, Αυστραλία
- 3) Βαλκάνια
- 4) Μέση Ανατολή και Β. Αφρική
- 5) Εύξεινος Πόντος, Καύκασος
- 6) Ασία, Άπω Ανατολή
- 7) Λατινική Αμερική
- 8) Υποσαχαρική Αφρική

Ειδικά όσον αφορά τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική τα κυριότερα εξαγωγικά προϊόντα είναι τα τρόφιμα, η ενέργεια, οι κατασκευές και τα δομικά υλικά. (ΥΠ.ΕΞ., 2011)

1.4 Αριθμητικά δεδομένα

Αριθμητικά δεδομένα που παρουσιάζουν την εικόνα των εξαγωγών της χώρας συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου, διατίθενται από οργανισμούς και φορείς όπως η ΕΛ.ΣΤΑΤ., ο ΣΕΒΕ, η ΕΣΥΕ, το ΥΠ.ΕΞ., η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, το Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών (ΙΕΕΣ), η Eurostat κ.α. Τα σημαντικότερα στοιχεία εξ' αυτών που έχουν δημοσιευθεί, παραθέτονται στην ενότητα αυτή.

Σημαντική τετραετία για τις ελληνικές εξαγωγές υπήρξε αναμφίβολα η τετραετία 2005-2008. Το χρονικό αυτό διάστημα ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των ελληνικών εξαγωγών έφτασε το 8%, όταν ο αντίστοιχος για την Ε.Ε. ήταν περίπου 7,6%. Συγκεκριμένα βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ για το 2008, οι ελληνικές εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 1,1% φτάνοντας τα 17,3 δις ευρώ, ενώ οι αντίστοιχες ευρωπαϊκές αυξήθηκαν περισσότερο κατά 3%. Η πτώση αυτή των ελληνικών εξαγωγών και η μεγάλη αύξηση των εισαγωγών διεύρυνε το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, που αυξήθηκε κατά 14,4% από το αντίστοιχο του 2007 (ΣΕΒΕ, 2009).

Βάσει αυτών στοιχείων, η θέση της χώρας στη γενική κατάταξη των εξαγωγών στο σύνολο της Ε.Ε. για το 2008 ήταν η 21^η, ενώ η θέση της ως προς τις εξαγωγικές επιδόσεις που έχουν οι χώρες της Ευρωζώνης ήταν η 13^η (ΣΕΒΕ, 2009).

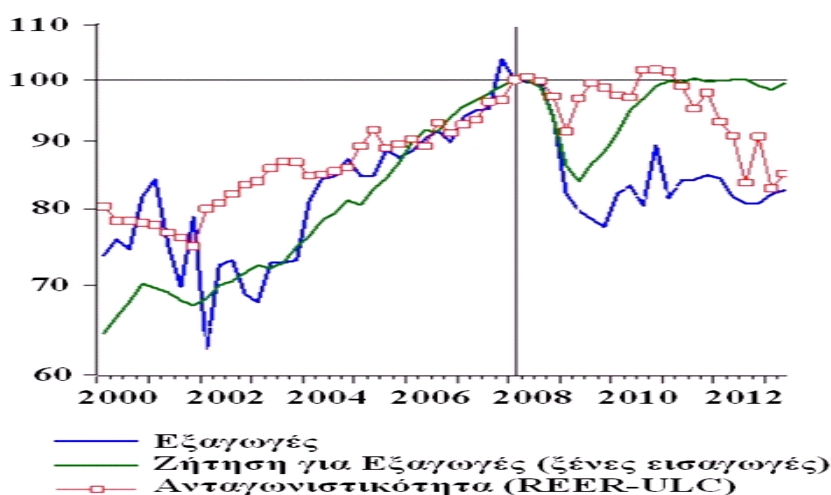
Ως προς τους προορισμούς των εξαγόμενων προϊόντων, ο βασικότερος εξαγωγικός εταίρος ήταν η Ιταλία για το 2008, με μερίδιο 11,5% στο σύνολο των εξαγωγών. Αξίζει να επισημανθεί πως έως το 2007 η πρώτη χώρα στην κατάταξη σε εξαγωγές από την Ελλάδα ήταν η Γερμανία, η οποία μείωσε τις εισαγωγές της κατά 8,8% από την Ελλάδα το 2008 (ΣΕΒΕ, 2009).

Κλάδος που παρουσίασε σημαντική άνοδο και σταδιακή αύξηση των εξαγωγών του, ήταν ο κλάδος των τροφίμων, που κατέλαβε το 2008 μερίδιο 18% εκ του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών, ενώ το διάστημα 2004-2008 κατέγραψε μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 12%. Το κυριότερο εξαγωγίμο προϊόν είναι τα λαχανικά και τα φρούτα, ενώ το κλάδος της ένδυσης παρουσίασε υψηλή ποσοστό μείωσης και μεγάλη συρρίκνωση (ΣΕΒΕ, 2009).

Το έτος 2008 για πολλούς οικονομικούς αναλυτές αποτελεί έτος σταθμό για τις εμπορικές συναλλαγές του κλάδου σε διεθνές επίπεδο. Το επόμενο διάστημα 2008-2012 οι κλάδοι με τις μεγαλύτερες πτώσεις στις εξαγωγές είναι τα βιομηχανικά είδη (31,75%), τα μηχανήματα (17,3%) και τα καύσιμα-ορυκτά κ.α. (15,8%). Αντίθετα σημαντικές αυξήσεις στο τομέα των εξαγωγών σημείωσαν εκτός από τα τρόφιμα, τα λάδια και κάθε είδους λίπη ζωικής και φυτικής προέλευσης (17%), τα χημικά προϊόντα (6,3%). Επίσης η ηλεκτρική ενέργεια, το βαμβάκι, τα απορρίμματα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Για το 2013 σημειώνεται μια στασιμότητα των εξαγωγών της χώρας¹.

Το γράφημα δίνει μια σαφή εικόνα της πορείας των ελληνικών εξαγωγών και της ανταγωνιστικότητας τους για το χρονικό διάστημα 2000-2012.

Ζήτηση και ανταγωνιστικότητα των ελληνικών εξαγωγών.

¹ <http://indeepanalysis.gr/?q=node/1730>

Βάσει δημοσιευμένων στοιχείων της Τράπεζας της Ελλάδος το εμπορικό ισοζύγιο για τα έτη 2005 – 2012 απεικονίζεται στον πίνακα.

Ελληνικό Εμπορικό ισοζύγιο ετών 2005 – 2012. (αριθμοί σε εκατ. ευρώ).

Έτος	Εξαγωγές αγαθών	Εισαγωγές αγαθών
2005	14200,9	41759,8
2006	16154,3	51440,6
2007	17445,5	58944,8
2008	19812,9	63861,7
2009	15318,0	46085,3
2010	17081,5	45361,0
2011	20230,6	47459,6
2012	22020,6	41639,7

(Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, 2012)

Επίσης στην εικόνα το ελληνικό ισοζύγιο για τα έτη 2008-2012 σε 10 μεγάλες χώρες.

Ελληνικό Ισοζύγιο 10 βασικών χωρών (2008-2012).

Το ελληνικό ισοζύγιο με τις 10 χώρες						
	Εξαγωγές		Εισαγωγές		Ποσά σε εκατ. δολάρια	
	2008	2009	2010	2011	2012	Διαφορά 5ετίας
Κίνα	134,6	164,8	316,8	305,6	382,0	29,8
ΗΠΑ	2.830,0	2.172,3	2.174,6	2.190,5	2.147,4	-6,7
Ινδία	40,1	58,2	63,1	59,5	60,4	10,8
Ρωσία	427,8	237,7	325	411,9	467,6	2,2
Τουρκία	903,0	858,6	1.257,4	1.881,5	2.967,8	34,6
Ιαπωνία	89,0	37,1	37,3	36,3	52,3	-12,4
Καναδάς	81,5	75,5	95,3	180,9	101,9	5,7
Πολωνία	240,4	201,9	259,7	275,4	273,7	3,3
Αυστραλία	99,3	78,9	107,5	110,0	122,8	5,4
ΗΑΕ	272,1	177,4	186,1	445,1	466,0	14

ΠΗΓΗ: Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων

Έρευνα του καθηγητή Χαλικιά Ι. (2012) του Οικονομικού Πανεπιστημίου που έγινε για τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εξαγωγέων βάσει δεδομένων των 22 τελευταίων χρόνων, απέδειξε τη διαχρονική δυναμική των ελληνικών αγροτικών προϊόντων στις εξαγωγές. Συγκεκριμένα:

α) ροδάκινα, κεράσια και βερίκοκα κατέχουν εξαγωγική αξία 234,5 εκατ. ευρώ, λαμβάνοντας την πρώτη θέση στις εισαγωγές της Πολωνίας (69%), της Ιταλίας (49,7%), της Αγγλίας (39,4%) και της Γερμανίας (28,1%)

β) τα λαχανικά κατέχουν εξαγωγική αξία 237,9 εκατ. ευρώ, με την Αυστραλία να έχει την Ελλάδα κύριο προμηθευτή της

γ) το παρθένο ελαιόλαδο σημειώνει εξαγωγική αξία 198,1 εκατ. ευρώ και σε χώρες όπως την Ιταλία, την Γερμανία και τον Καναδά να θεωρείται η χώρα βασικός προμηθευτής

δ) οι ελληνικές ντομάτες κατέχουν μερίδια στις εισαγωγές: 20,1% στη Φιλανδία, 13,2% στην Αγγλία, 10,1% στην Ολλανδία και 6,2% στην Πολωνία.

ε) ο ελληνικός καπνός αποτελεί το 53,9% των εισαγωγών της Βουλγαρίας, το 34,3% του Βελγίου, το 14,2% της Γερμανίας και το 11,4% της Ολλανδίας

ζ) η αξία των εξαγόμενων πορτοκαλιών φτάνει τα 150 εκατ. ευρώ.

1.5 Ποιότητα ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων

Τα ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα διακρίνονται για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους, αιτία που οδήγησε σε αύξηση των εξαγωγών τους.

Βάσει στοιχείων του ΥπΑΑΤ ελληνικά αγροδιατροφικά προϊόντα που κατέχουν υψηλές θέσεις λόγω της ποιότητας τους είναι²:

- 1) στη 3^η θέση το παρθένο ελαιόλαδο
- 2) στη 5^η θέση η τσιπούρα ιχθυοτροφείου
- 3) στη 7^η θέση τα λαχανικά
- 4) στη 8^η θέση τα τυριά
- 5) στη 12^η θέση τα πορτοκάλια
- 6) στη 14^η θέση τα καπνά
- 7) στη 19^η θέση το βαμβάκι

² <http://www.ellinikigeorgia.gr/anaptuxi-agrotika-proionta/>

Αποτελέσματα έρευνας που παρουσιάστηκαν από την Σιμοπούλου (2013) κατέδειξαν πως οι κάτοικοι της Κρήτης είχαν χαμηλά καρδιαγγειακά επεισόδια εξαιτίας του αυξημένου λίπους που κατανάλωναν από τοπικά προϊόντα. Συγκεκριμένα το ελαιόλαδο της Κρήτης (εξαγόμενο προϊόν) έχει χαμηλή περιεκτικότητα Ω6/Ω3 συγκριτικά με τα άλλα λάδια και κυρίως τα σπορέλαια³.

Στα ελληνικά αυγά επίσης η αναλογία Ω6/Ω3 είναι καλύτερη συγκριτικά με τα αμερικανικά. Τα ελληνικά σαλιγκάρια έχουν μικρότερη περιεκτικότητα σε Ω6 από τα γαλλικά, σύμφωνα με αποτελέσματα πειραμάτων. Τα άγρια ελληνικά χόρτα υπερέχουν εξεταζόμενα στην αναλογία Ω6/Ω3⁷.

Τα πρωτογενή προϊόντα που προαναφέρθηκαν και πλήθος άλλων διαθέτουν συστατικά και αναλογίες που μπορούν να αποτελέσουν ισχυρά πλεονεκτήματα μάρκετινγκ και να προωθηθούν ορθότερα στο εξωτερικό.

Είναι σημαντική η απόδειξη της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων και όχι μόνο των ελληνικών τροφίμων βέβαια, για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους.

1.6 Αξιοπιστία – Πιστοποίηση

Τα προϊόντα που εξάγονται από την Ελλάδα προς το εξωτερικό πρέπει να έχουν πιστοποιηθεί και να ανήκουν σε κάποια από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- α) Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.)
- β) Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.)
- γ) Προϊόντα Βιολογικής Γεωργίας
- δ) Προϊόντα με πιστοποίηση δημόσιου οργανισμού ή άλλου διαπιστευμένου ιδιωτικού οργανισμού
- ε) Προϊόντα προερχόμενα από επιχειρήσεις με ISO ή HACCP

Ειδικότερα το HACCP αποτελεί πιστοποίηση της ασφάλειας των τροφίμων. Αν και πρόκειται για αμερικανικό πρότυπο, υιοθετήθηκε από την Ε.Ε. βάσει της Οδηγίας 93/43. Για τρόφιμα προερχόμενα από ζωική προέλευση είναι απαραίτητο ειδικό έγγραφο από κτηνίατρο για πιστοποίηση της κτηνοτροφικής μονάδας. Σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΚ 854/2004 απαιτείται σήμα καταλληλότητας για τα προϊόντα ζωικής προέλευσης.

³ <http://www.agronews.gr/?pid=160&la=1&aid=103270>

1.7 Εθνική στρατηγική

Στη βάση των εθνικών προσπαθειών για επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης και κυρίως οικονομικής ανάκαμψης, το εξωτερικό εμπόριο αποτελεί υψίστη προτεραιότητα. Η χώρα έχει θέσει δύο κύριους στόχους και εξ' αυτών καθορίζονται οι ακολουθούμενες στρατηγικές (Δημητριάδης κ.α., 2012 σ. 8):

- 1) μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου
- 2) ενίσχυση και στήριξη των εξαγωγών ώστε να αποτελούν έως το έτος 2014 το 16% του ΑΕΠ

Η εθνική στρατηγική για τον τομέα των εξαγωγών βασίζεται στους ακόλουθους άξονες (Δημητριάδης κ.α., 2012 σ. 9):

- 1) Διεύρυνση του περιβάλλοντος των εξαγωγών

Περιλαμβάνει τη μελέτη και εφαρμογή συγκεκριμένων τομεακών πολιτικών, ειδικές θεσμικές παρεμβάσεις, οικονομικά κίνητρα και αξιοποίηση ΕΣΠΑ για την αύξηση των εξαγόμενων προϊόντων και των επιχειρήσεων που μετέχουν στις εξαγωγές. Στόχος είναι η δημιουργία διεθνώς ανταγωνιστικών και βιώσιμων προϊόντων.

- 2) Προώθηση των εξαγωγών

Στόχος είναι η αύξηση των αγοραστών/ καταναλωτών στο εξωτερικό και η διείσδυση σε νέα δίκτυα, μέσω της αναδιάρθρωσης των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και της διαμόρφωσης εθνικής εμπορικής ταυτότητας (του αποκαλούμενου brand).

- 3) Διευκόλυνση του εξωτερικού εμπορίου

Πρόκειται για συστηματικό εξορθολογισμό των εμπορικών διαδικασιών. Στόχος είναι η στήριξη των επιχειρήσεων για ανάπτυξη διασυνοριακής εμπορικής δραστηριότητας με χρήση σύγχρονων ψηφιακών διαδικασιών.

Συνεπώς, η ακολουθούμενη εθνική στρατηγική κύριο στόχο έχει τη διευκόλυνση των εμπορικών διαδικασιών καθώς και την αυτοματοποίηση τους για τους εξαγωγείς.

Πολύ σημαντική είναι η δημιουργία της Ενιαίας Θυρίδας (SW) της χώρας, καθώς σε πολλές χώρες που έχει εφαρμοστεί ως τώρα, έχει αποδειχθεί βασικό εργαλείο που συμβάλει στην απλοποίηση των διαδικασιών. Θεωρείται βέλτιστη πρακτική που ενισχύει σημαντικά τις ηλεκτρονικές συναλλαγές (Δημητριάδης κ.α., 2012 σ. 11).

Μεταβλητές που επηρέασαν την Εθνική Στρατηγική για το εξωτερικό εμπόριο είναι ορισμένοι βασικοί δείκτες απόδοσης και ανταγωνιστικότητας. Οι δείκτες αυτοί καταγράφουν τον απαιτούμενο χρόνο και το απαιτούμενο κόστος για την εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων με χρήση θαλάσσιας συγκοινωνίας. Οι δείκτες ανταγωνιστικότητας για το διασυνοριακό εμπόριο (έτος 2013) της Παγκόσμιας Τράπεζας, παρουσιάζονται στον πίνακα αναφορικά με την Ελλάδα και άλλα κράτη – μέλη (Δημητριάδης κ.α., 2012 σ. 20).

Δείκτες ανταγωνιστικότητας του διασυνοριακού εμπορίου (έτος 2013).

Χώρα	Χρόνος για εξαγωγή (ημέρες)	Κόστος για εξαγωγή (\$ΗΠΑ ανά εμπ/κιβώτιο)	Χρόνος για εισαγωγή (ημέρες)	Κόστος για εισαγωγή (\$ΗΠΑ ανά εμπ/κιβώτιο)
Γερμανία	7	872	7	937
Γαλλία	9	1078	11	1248
Ισπανία	9	1260	9	1350
Ιταλία	19	1145	18	1145
Ελλάδα	19	1115	15	1135
Αυστρία	8	1090	8	1155
Κύπρος	7	790	5	900
Βουλγαρία	21	1551	17	1626
Δανία	5	744	5	744

(Δημητριάδης κ.α., 2012).

1.8 Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (Ο.Α.Ε.Π.)

Ο ΟΑΕΠ συστάθηκε βάσει του Ν. 1796/88 και αποτελεί αυτόνομο οργανισμό που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας. Αρμοδιότητα του είναι η ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων που παρέχουν οι εξαγωγείς της Ελλάδας σε συνεργάτες ή επιχειρηματίες ή γενικά πελάτες χωρών του εξωτερικού, για την πώληση αγαθών ή υπηρεσιών. Μέσω αυτού ασφαλίζονται οι ελληνικές επενδύσεις για περίπτωση πολιτικών κινδύνων.

Ιδιαίτερα την περίοδο που διανύει η χώρα σήμερα, οι κίνδυνοι για μη πληρωμή των οφειλών είναι ορατοί, εξαιτίας του υπάρχοντος ασταθούς οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος.

Ουσιαστικά ο ΟΑΕΠ χρηματοδοτεί έμμεσα τους Έλληνες εξαγωγείς με το Πρόγραμμα “Εξωστρέφεια” παρέχοντας στήριξη και ρευστότητα στις εξαγωγικές επιχειρήσεις. Το εν λόγω Πρόγραμμα προσφέρει παράλληλα ασφάλιση και χρηματοδότηση για τις ελληνικές πιστώσεις (Κωτσιόπουλος, 2013).

Συγκεκριμένα ο ΟΑΕΠ έχει τη δυνατότητα να προσφέρει προγράμματα ασφάλισης για ⁴:

- α) βραχυπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις
- β) μέσο - μακροπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις
- γ) επενδύσεων εξωτερικού
- δ) πιστώσεων στον αγοραστή

1.9 Καθυστερήσεις συνδεδεμένες με κρατικές υπηρεσίες

Κατά τη διευθέτηση των εμπορικών συναλλαγών που σχετίζονται με το εξωτερικό εμπόριο, πολύ συχνά δημιουργούνται ποικίλα προβλήματα και καθυστερήσεις λόγω των απαιτήσεων που επιβάλλουν οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Τα προβλήματα αυτά έχουν εντοπιστεί από τον Οδηγό Παγκόσμιας Τράπεζας (2006) και έχουν καταγραφεί για κατάλληλη ενημέρωση των αρμόδιων φορέων. Τα σημαντικότερα εξ’ αυτών είναι:

- α) η γραφειοκρατία και το σύνολο των βεβαιώσεων, πιστοποιητικών, λογιστικών παραστατικών κ.α. των προϊόντων κατά την εισαγωγή τους ή την εξαγωγή τους από τη χώρα
- β) υπέρογκα ποσά για τέλη επιθεώρησης φορτίων
- γ) προβληματικός συντονισμός τελωνειακών υπαλλήλων και υπαλλήλων πολλών άλλων υπηρεσιών ειδικά κατά τη διαδικασία αποσφράγισης εμπορευματοκιβωτίων
- δ) υψηλές δαπάνες για τη μετακίνηση των προϊόντων στους χώρους ελέγχου
- ε) απώλειες προϊόντων κατά τις διαδικασίες ελέγχου
- ζ) χρονικές καθυστερήσεις ή αναμονή σε υπηρεσίες με ανεπαρκές προσωπικό
- η) καθυστερήσεις έκδοσης αποτελεσμάτων από εργαστηριακούς ελέγχους
- θ) υψηλό το κόστος που σχετίζεται με τις εργαστηριακές αναλύσεις

⁴ <http://www.pse.gr/node/34>

1.10 Εμπόδια στην επιχειρηματικότητα

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Πασιούρας (2012) σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στα Χανιά σχετικά με τις ελληνικές επιχειρήσεις και την οικονομική κρίση, η Ελλάδα κατέχει την 100^η θέση σε σύνολο 183 χωρών παγκοσμίως, ως προς την ευκολία των διαδικασιών έναρξης επιχείρησης. Τα ακόλουθα κριτήρια αιτιολογούν αυτή τη θέση (Πασιούρας, 2012 σ.15):

- 10 διαδικασίες έναρξης επιχείρησης, έναντι 5 άλλων χωρών
- 22,8% του κατά κεφαλήν εισοδήματος ως ελάχιστο κεφάλαιο έναρξης, έναντι 14,1% που απαιτείται σε άλλες χώρες
- 78^η θέση ως προς την πρόσβαση σε χρηματοδοτικές ή πιστωτικές πηγές
- 155^η θέση σχετικά με την προστασία που παρέχεται στους επενδυτές
- 83^η θέση ως προς την φορολόγηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- 84^η θέση ως προς την επίτευξη εμπορικών συναλλαγών μέσω διασυνοριακών εμπορικών συμφωνιών

1.11 Ανταγωνιστικότητα εξαγωγικών προϊόντων

Οι παράγοντες που επιδρούν στην ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μιας χώρας είναι ποικίλοι. Χαρακτηριστικά, η ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών είναι μια βασική μεταβλητή (παράγοντας) που δεν αποτελεί μόνο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αλλά κυρίως προϋπόθεση που καθορίζει την είσοδο και παραμονή κάθε επιχείρησης σε μια αγορά.

Ως ανταγωνιστικότητα ορίζεται η ικανότητα και δυνατότητα μιας επιχείρησης να παρέχει προϊόντα και υπηρεσίες, στο πλαίσιο των προτύπων ποιότητας που έχουν οριστεί από τις διεθνείς αγορές, σε ανταγωνιστικές τιμές, διαμορφώνοντας τέτοια έσοδα που να ικανοποιούν το σύνολο των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν (Γκέκας, 2012).

Ο ελληνικός αγροτικός τομέας έχει επιδείξει το δυναμισμό του και την αποδοχή που έχουν τα προϊόντα του στο εξωτερικό. Αποτελεί λοιπόν ο ίδιος ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της χώρας. Βέβαια το πλήθος των παραγωγών, των μεμονωμένων εμπόρων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων διαμορφώνουν ένα κατακερματισμένο περιβάλλον. Τα παραγόμενα προϊόντα χαρακτηρίζονται ως υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας, που όμως δεν προβάλλονται σωστά και δεν προωθούνται κατάλληλα στο εξωτερικό. Οι οργανωμένες προσπάθειες που γίνονται είναι λίγες και όχι ορθά μελετημένες (Γκέκας, 2012)

Τα ισχυρά σημεία των ελληνικών αγροτικών προϊόντων είναι η αυθεντικότητα τους και φυσικά η σύνδεση τους με τη μεσογειακή διατροφή.

Αξίζει να επισημανθεί πως το Πρόγραμμα ‘‘Εξωστρέφεια – Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων (II)’’ στο γενικό πλαίσιο του Προγράμματος ‘‘Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα 2007-2013’’, αποτέλεσε κύριο μέρος της εθνικής στρατηγικής για τη στήριξη και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Βασικοί στόχοι του Προγράμματος, που αναμφίβολα τέθηκε σε ισχύ εν μέσω οικονομικής ύφεσης, ήταν ⁵:

α) η στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων του πρωτογενούς τομέα που σχετίζονταν ιδίως με αγαθά και υπηρεσίες με υψηλή προστιθέμενη αξία, περιβαλλοντικό προσανατολισμό και καινοτομία

β) η βελτίωση της εξωστρέφειας και η εφαρμογή ορθών μεθόδων προβολής των ελληνικών προϊόντων και επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές

γ) η στροφή σε κλάδους που παρείχαν προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας και η προσπάθεια για σύναψη συνεργασιών σε διεθνές επίπεδο.

1.12 Σημαντικές εμπορικές συναλλαγές

Η Ιταλία αποτελεί μια χώρα εκ των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων της Ελλάδας. Ο όγκος του διμερούς εμπορίου των δύο χωρών ανήλθε το 2007 στα 8,3δισ €, διατηρώντας μια σταθερότητα ως προς το 2006. Οι ελληνικές εξαγωγές το 2007 έφτασαν σε αξία τα 1,841δισ€ καταγράφοντας μια μικρή κάμψη (-1,63%) ως προς το 2006, λόγω της μείωσης των εξαγωγών σε φυτικά έλαια. Βασικότερα εξαγωγίμα προϊόντα προς την Ιταλία το 2007 ήταν σταθερά το ελαιόλαδο (10,94% του συνόλου), διάφορα προϊόντα αλουμινίου (12,69%) και ποικίλα ιχθυρά.

Εκτός από τις κοινοτικές ρυθμίσεις, το διμερές επίπεδο μεταξύ Ελλάδος - Ιταλίας στηρίζεται στις ακόλουθες Συμφωνίες:

- Συνθήκη Εμπορίου, Ναυτιλίας και Φιλίας (Σαν Ρέμο 1949/ΦΕΚ Α 306)
- Συμφωνία ως προς τα κέρδη των ναυτιλιακών επιχειρήσεων (1967, αναθεωρημένη το 1991)
- Συμφωνία Επιστημονικής και Τεχνολογικής συνεργασίας (1983)
- Συμφωνία περί αποφυγής διπλής φορολογίας εισοδήματος και κεφαλαίου (1987)

⁵ <http://www.espa.gr/el/pages/proclamationsfs.aspx?item=2413>

Χαρακτηριστικά, η Β4 Δ/νση - Οικονομικών σχέσεων με χώρες Ευρωπαϊκής Ένωσης, Β. Αμερικής, ΕΟΧ, Ωκεανίας, Ιαπωνίας και Ελβετίας ασχολείται με την παρακολούθηση των διμερών οικονομικών & εμπορικών σχέσεων με τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, την Ιαπωνία, την Ελβετία και τις χώρες της Ε.Ε. και ΕΟΧ (Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν).

Οι κυριότερες δραστηριότητες της Β4 Δ/νσης περιλαμβάνουν⁶:

- 1) παρακολούθηση της εξέλιξης των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων
- 2) χειρισμό θεμάτων εμπορικής, οικονομικής και τεχνικής συνεργασίας
- 3) προπαρασκευή επί της σύναψης συμφωνιών
- 4) εισηγήσεις για την ανάπτυξη διμερών οικονομικών σχέσεων
- 5) τήρηση ενημερωμένων σημειωμάτων για χρήση του ΥΠΕΞ και άλλων Υπουργείων
- 6) επικοινωνία και συνεργασία με τις Πρεσβείες και Γραφεία ΟΕΥ στο εξωτερικό

1.13 Διμερείς εμπορικές σχέσεις Ελλάδας

Οι διμερείς σχέσεις της Ελλάδας με άλλες χώρες στόχο έχουν την περαιτέρω σύσφιξη των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων, μέσω της στήριξης ή και αναθέρμανσης των εμπορικών και επιχειρηματικών συνεργασιών. Η ανάπτυξη επενδύσεων είναι βασικός παράγοντας για την ενίσχυση των οικονομικών δεσμών. Ορισμένες εξ' αυτών των διμερών σχέσεων και συνεργασιών αναλύονται ακολούθως.

Η Αίγυπτος αποτελεί έναν εκ των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων της Ελλάδας στον αραβικό κόσμο. Βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ για το έτος 2008, το διμερές εμπόριο κατέγραψε αύξηση αξίας της τάξεως του 16,1% και κατατάσσει έτσι την Αίγυπτο στην 4η θέση αναφορικά με τον όγκο εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδος. Συνολικά τα επενδεδυμένα ελληνικά κεφάλαια στην Αίγυπτο ανέρχονται περίπου στα 700 εκ. ευρώ (Σπανού, 2010).

Οι διμερείς εμπορικές σχέσεις Ελλάδος- Ιράκ καταγράφουν διαχρονικά έντονες αυξομειώσεις, καθώς το εμπορικό ισοζύγιο διαμορφώνεται ελλειμματικό σε βάρος της Ελλάδος, λόγω των εισαγωγών αργού πετρελαίου. Το Ιράκ αναμφίβολα αποτελεί χώρα προτεραιότητας για τους εμπορικούς και οικονομικούς στόχους της Ελλάδας (Σπανού, 2010).

⁶ <http://www.agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=105>

Η Λιβύη το έτος 2008 αποτελούσε το δεύτερο βασικότερο εμπορικό εταίρο της Ελλάδας εκ των αραβικών χωρών. Βέβαια οι διμερείς εμπορικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από έντονες αυξομειώσεις και το εμπορικό ισοζύγιο καθίσταται μόνιμα ελλειμματικό για την Ελλάδα, λόγω των εισαγωγών αργού πετρελαίου. Χαρακτηριστικά οι εισαγωγές πετρελαίου από τη Λιβύη το 2008, ανήλθαν των αντίστοιχων της Σ. Αραβίας (Σπανού, 2010).

Βάσει στοιχείων της ΕΣΥΕ για το 2008 συνολικά ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών Ελλάδος και Μαρόκου σημείωσε μείωση περίπου 14,2%. Οι εξαγωγές της Ελλάδας προς το Μαρόκο κατέγραψαν αύξηση περίπου 2,4% συγκριτικά με το 2007 και μείωση το 2008 οι αντίστοιχες εισαγωγές από το Μαρόκο (26,4%). Επενδυτικά δεν υπάρχει κάποια σημαντική εξέλιξη των διμερών συνεργασιών και αυτό ακριβώς είναι που απαιτεί μια ιδιαίτερη προσέγγιση σήμερα (Σπανού, 2010).

Οι διμερείς σχέσεις Ελλάδας-Συρίας παρουσιάζουν επίσης ενδιαφέρον. Ο όγκος των διμερών εμπορικών συναλλαγών για το 2008 σημείωσε αύξηση κατά 38,3% συγκριτικά με το έτος 2007 φθάνοντας τα 126,23 εκατ. ευρώ. Η μεταβολή αυτή δικαιολογείται λόγω της μεγάλης αύξησης των ελληνικών εισαγωγών από τη Συρία (229%). Περαιτέρω ευκαιρίες προς ανάπτυξη συνεργασιών διαμορφώνονται στους κλάδους της γεωργίας, των κατασκευών και του τουρισμού (Σπανού, 2010).

Οι διμερείς εμπορικές σχέσεις Ελλάδας – Ρωσίας κινούνται ομολογουμένως σε μη σταθερό επίπεδο διαχρονικά. Βάσει δημοσιευμένων στοιχείων της ΕΣΥΕ για το έτος 2009 σημειώθηκε μια μείωση των εξαγωγών προς τη Ρωσία της τάξης του -44,75% και παράλληλα μία σημαντικότερη μείωση της αξίας των εισαγωγών εκ Ρωσίας κατά -84,04%.

Η αξία των ελληνικών εξαγωγών για το 9μηνο 2009 ανήλθε σε €166,526 εκατ. ευρώ. Η συνολική μείωση των ρωσικών εξαγωγών στην Ελλάδα ήταν μεγαλύτερη και έφθασε το -84,04% αντίθετα με το 2008 όπου είχε παρουσιαστεί αύξηση. Η αξία των ρωσικών εξαγωγών στην Ελλάδα έφτασε τα €605,696 εκ. έναντι 3,795 δις ευρώ που ήταν το 2008. Αντίστοιχα το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου παρουσίασε διεύρυνση κατά 45,9%. Η Ρωσία είναι αποδεδειγμένα ο 3^{ος} σημαντικότερος προμηθευτής προϊόντων για την Ελλάδα και κατέχει την 13η θέση ανάμεσα στις χώρες προορισμού των ελληνικών εξαγωγών έναντι της 14ης που είχε το 2007⁷.

⁷ <http://www.agora.mfa.gr/agora/images/docs/rad60713enimerotiko%20simioma%20Russia-Greece%2002-2010.pdf>

Σύμφωνα με δηλώσεις του Αμερικανού υφυπουργού Εμπορίου Τόμας Γκουεβέρα, η Ελλάδα αποτελεί αξιόλογη χώρα για τη δημιουργία πρότυπου διμερούς συνεργασίας ως προς τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με κύριο στόχο την υιοθέτηση του εν λόγω πρότυπου και για σύναψη άλλων διμερών επαφών. Ο κ. Γκουεβέρα στο πλαίσιο συζητήσεων με θέμα «Νέα Μοντέλα Δημόσιας και Ιδιωτικής Υποστήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων», έδωσε έμφαση σε δημιουργία νέων σύγχρονων μοντέλων χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις ΗΠΑ, αλλά και πώς αυτά τα μοντέλα είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν και στην Ελλάδα. Με δεδομένο πως η παγκόσμια οικονομία επηρεάζεται από τις επιμέρους οικονομίες των χωρών, αυτό που τονίζεται είναι η σύναψη κατάλληλων διμερών συνεργασιών που να μην επηρεάζουν όμως δυσμενώς την παγκόσμια οικονομία.

Στις ΗΠΑ, η οικονομική στήριξη των επιχειρήσεων και εμπόρων γενικότερα προέρχεται συνήθως από δανειακές εγγυήσεις ή και απευθείας χορηγήσεις δανείων. Στην περίπτωση που οι τράπεζες αρνούνται τη χορήγηση δανείων, είναι σημαντικό να υπάρχει ένα συμπληρωματικό σύνολο εργαλείων ανάλογα με τις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που θα στηρίζουν τα εμπορικά σχέδια στη βάση των διμερών συνεργασιών (Αδαμόπουλος, 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

2.1 Γενική εικόνα

Η οικονομική κρίση που έτος αφετηρίας της θεωρείται το 2008, ξεκίνησε ουσιαστικά από το 2006, λόγω της χρεοκοπίας που διαμορφώθηκε στα στεγαστικά δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου στον κλάδο των ακινήτων στις ΗΠΑ. Τα σημάδια της κρίσης έκαναν την εμφάνιση τους σταδιακά, καθώς έως και το 2007 το κλίμα που επικρατούσε για την παγκόσμια οικονομία ήταν αισιόδοξο.

Βάσει στοιχείων του Χαρδούβελη (2011) η κρίση αν και είχε προβλεφθεί, οφείλεται σε ένα σύνολο μακροοικονομικών και χρηματοοικονομικών παραγόντων. Οι κυριότεροι εξ' αυτών είναι (Χαρδούβελης, 2011 σ.36):

- α) η ανισορροπία μεταξύ αποταμίευσης και επένδυσης των διαφόρων χωρών του κόσμου. Δείγμα της αποτέλεσαν τα υψηλά ελλείμματα αναφορικά με τις τρέχουσες συναλλαγές των ΗΠΑ και αντίθετα τα χαμηλά ελλείμματα της Ασίας και κυρίως της Κίνας.
- β) η συνεχής ανοδική πορεία στις τιμές των ακινήτων έως και τα μέσα του 2006 και ακολούθως η πτώση τους
- γ) η γενικότερη επικρατούσα πολιτικοοικονομική ιδεολογία των ΗΠΑ περί της αποτελεσματικότητας των αγορών
- δ) η κατάργηση μέρους των περιορισμών στο χρηματοπιστωτικό κλάδο
- ε) η αύξηση της παροχής δανείων μειωμένης εξασφάλισης χωρίς τη διενέργεια των απαιτούμενων ελέγχων
- ζ) οι λανθασμένες εκτιμήσεις και η ανεπάρκεια των οίκων αξιολόγησης

Η σημερινή οικονομική κρίση που πλήττει τις χώρες της Ε.Ε. και οι ακολουθούμενες πολιτικές με στόχο την αντιμετώπιση της, οδηγούν σε ακόμη περισσότερο ασταθές περιβάλλον και μεγαλύτερη ύφεση της οικονομίας, διατηρώντας παράλληλα τα ελλείμματα σε κρίσιμα επίπεδα. Το ευρωπαϊκό πρόβλημα ορίζεται από τους ακόλουθους τρεις παράγοντες (Μπιτζένης, 2013):

- 1) την ανεπάρκεια σε κεφάλαια των τραπεζών
- 2) τη διαρκή ύφεση
- 3) την αύξηση του δημοσίου χρέους σε μη διαχειρίσιμα πλέον επίπεδα

Το εμπόριο βρέθηκε εξ' αρχής στο επίκεντρο της κρίσης. Η συνεχιζόμενη ύφεση στην αγορά επηρέασε αρνητικά τους εμπόρους που σε υψηλό ποσοστό αναγκάστηκαν να κλείσουν έως και τις επιχειρήσεις τους. Πέντε βασικά πεδία που το σύνολο των εμπορικών συλλόγων και οργανισμών έθεσαν ως βασικές προτεραιότητες για την υποστήριξη τους από το κράτος ήταν (IN.EM.Y., 2012):

- 1) δίκαιη φορολογία
- 2) στήριξη και χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- 3) πάταξη του παρεμπορίου
- 4) ρυθμίσεις για την προστασία των "κρίσεων" που διαμορφώνονται στο εσωτερικό περιβάλλον των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- 5) ρυθμίσεις ληξιπρόθεσμων οφειλών σε ασφαλιστικούς φορείς

Σημαντική ήταν η κρίση στις αγορές αγαθών και κυρίως α' υλών όπου είχε τα ακόλουθα χαρακτηριστικά (Κοτίος, 2010 σ.64):

1. ραγδαία αύξηση κύριων α' υλών με ανελαστική ζήτηση λόγω ποικίλων αιτιών (πολιτικών, οικονομικών κ.α.)
2. Αύξηση τιμών στις χώρες απ' όπου πραγματοποιούνταν εισαγωγές και αντίστοιχη μεταφορά εισοδημάτων προς τις χώρες απ' όπου γίνονταν εξαγωγές
3. Στις χώρες εισαγωγής διαμορφώνονται υψηλότερες τιμές και καταλήγουν να είναι φτωχότερες τελικά λόγω της μεταφοράς ενός ποσοστού του ΑΕΠ τους
4. Κίνδυνος στασιμοπληθωρισμού ειδικά στις χώρες εισαγωγής

Οι βασικές επιπτώσεις που διαμορφώνονται στις ξένες άμεσες επενδύσεις είναι:

- πτώση των διεθνών επενδύσεων
- επιπτώσεις σε επί μέρους χώρες και ΞΑΕ

2.2 Επιπτώσεις της κρίσης 2007-2013

Μια σαφή εικόνα των κυριότερων επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης δίνει η εξέλιξη των δεικτών της οικονομικής δραστηριότητας, του εμπορικού ισοζυγίου και της καθαρής διεθνούς επενδυτικής θέσης, που παρουσιάζεται στους πίνακες 3, 4 και 5 . Όπως προκύπτει, ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ παρουσιάζει σημαντική επιβράδυνση. Το εμπορικό ισοζύγιο σχεδόν διπλασιάζεται το 2008 συγκριτικά με το αντίστοιχο του 2002 και η Καθαρή ελληνική Επενδυτική Θέση αυξάνει περισσότερο την αρνητική τιμή της (ΤτΕ, 2010).

Οι ελληνικές εξαγωγές ανά γεωγραφικές περιοχές (σε εκατ. ευρώ)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ		%
	2013	2012	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 13/12
ΚΟΣΜΟΣ	27,281.2	27,342.7	-0.2%
ΟΟΣΑ (29 χώρες)	13,381.4	12,657.8	5.7%
Ε.Ε. (27)	11,924.7	11,762.0	1.4%
Ε.Ε. (15)	7,901.2	7,429.1	6.4%
Β. Αμερική	1,143.0	1,223.1	-6.5%
Άλλες ανεπτυγμένες χώρες	184.4	191.4	-3.7%
Υπόλοιπες ΟΟΣΑ (εκτός Ν.Κορέας)	3,367.0	3,112.0	8.2%
Βαλκάνια	3,649.4	3,922.2	-7.0%
Κοινοπολ. Ανεξάρτ. Κρατών (ΚΑΚ)	842.8	811.7	3.8%
Β. Αφρική & Μ. Ανατολή	3,808.3	4,116.2	-7.5%
Χώρες Αφρικής (εκτός Β.Αφρικής)	130.8	179.9	-27.3%
Ν.Α. Ασία	587.4	945.7	-37.9%
Λατ. Αμερική	151.0	122.5	23.3%
Λοιπές Χώρες	3,486.3	3,044.0	14.5%

Όσον αφορά το εμπόριο, το έτος 2012 έφτασε να χάσει 93.500 θέσεις εργασίας, με εναπομείναντες απασχολούμενους περίπου 673.400, ποσοστό που αποτελεί το 18% της συνολικής απασχόλησης στη χώρα και το 23% περίπου της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα. Η τελευταία φορά που ο αριθμός των απασχολούμενων στο εμπόριο ήταν κάτω από 700.000 ήταν το έτος 1999 (IN.EM.Y., 2012).

Οι ελληνικές εισαγωγές ανά γεωγραφικές περιοχές (σε εκατ. ευρώ)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ		% ΜΕΤΑΒΟΛΗ
	2013	2012	13/12
ΚΟΣΜΟΣ	46,105.0	48,623.9	-5.2%
ΟΟΣΑ (29 χώρες)	22,230.3	24,122.3	-7.8%
Ε.Ε. (27)	21,233.7	22,020.0	-3.6%
Ε.Ε. (15)	17,632.3	18,519.0	-4.8%
Β. Αμερική	653.0	767.4	-14.9%
Άλλες ανεπτυγμένες χώρες	157.5	171.1	-7.9%
Υπόλοιπες ΟΟΣΑ (εκτός Ν.Κορέας)	1,740.2	1,870.2	-7.0%
Βαλκάνια	2,453.4	2,312.9	6.1%
Κοινοπολ. Ανεξάρτ. Κρατών (ΚΑΚ)	9,109.8	8,043.5	13.3%
Β. Αφρική & Μ. Ανατολή	7,377.0	8,843.7	-16.6%
Χώρες Αφρικής (εκτός Β.Αφρικής)	96.3	112.0	-14.0%
Ν.Α. Ασία	1,388.5	2,256.8	-38.5%
Λατ. Αμερική	517.7	523.7	-1.1%
Λοιπές Χώρες	3,279.2	3,495.5	-6.2%

Αυτό που πρέπει να τονισθεί είναι πως παρά την περίοδο της οικονομικής κρίσης που διανύει η χώρα, ο κλάδος του εμπορίου εξακολουθεί να προσελκύει τους νέους έως 29 ετών, καθώς αποτελούν το 17,4% περίπου των εργαζομένων. Αντίστοιχα σημαντική είναι και η αναλογία των γυναικών που απασχολούνται στο εμπόριο, καθώς αποτελούν το 42,2% (IN.EM.Y., 2012).

Για το 2011, το συνολικό χρέος της χώρας και τα ίδια κεφάλαια των ΑΕ και ΕΠΕ σημείωσαν αντίστοιχα πτώση της τάξης του 16,3% και 14%. Χαρακτηριστικό είναι πως οι 8 στις 10 ΟΕ, ΕΕ και ΑτΕ κατέγραψαν σημαντική μείωση της ρευστότητας τους. Επίσης οι 5 στις 10 ΑΕ και ΕΠΕ οδηγήθηκαν σε μείωση των απασχολουμένων τους, ενώ οι 8 στις 10 ΟΕ, ΕΕ και ΑτΕ σημείωσαν στασιμότητα. (IN.EM.Y., 2012).

Ρυθμός ανάπτυξης ελληνικής οικονομίας 2003-2010.

Έτος	Ρυθμός Ανάπτυξης Ελληνικής Οικονομίας (%)
2003	5,6
2004	4,9
2005	2,9
2006	4,5
2007	4,0
2008	2,9
2009	-0,9
2010	0,1

(Πηγή: Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας, 2010)

Η επικρατούσα οικονομική κρίση έπληξε σημαντικά και τους Έλληνες Εισαγωγείς, καθώς κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν όχι μόνο προβλήματα λειτουργίας αλλά και επιβίωσης. Το γεγονός πως οι Εταιρείες Ασφάλισης Εξαγωγικών Προϊόντων των υπολοίπων χωρών της Ε.Ε., έπαψαν την ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων προς την Ελλάδα, ανάγκασε τους Έλληνες εισαγωγείς να καλούνται να προκαταβάλουν χρηματικά ποσά προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι εισαγωγές. Αυτό επηρέασε έμμεσα και τους Έλληνες εξαγωγείς. Βέβαια το πρόβλημα αυτό εν συνεχεία αντιμετωπίστηκε με τροπολογία στις 20/4/2012 σχετικά με τον κατάλογο των “Εμπορεύσιμων Χωρών” (ΟΑΕΠ, 2012).

Οι αρνητικές επιπτώσεις στο διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, έφερε αντίστοιχες αρνητικές επιπτώσεις και στον κλάδο του τουρισμού, καθώς και την ελληνική και διεθνή ναυτιλία (Μαλλιαρόπουλος, 2009 σ. 71).

2.3 Δημοσιευμένα στοιχεία

Βάσει στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. παρά τη γενική οικονομική ύφεση που επικρατεί στην Ελλάδα αλλά και σε διεθνές επίπεδο, η πορεία των εξαγωγών το εν λόγω διάστημα χαρακτηρίζεται ικανοποιητική. Η συνολική αξία των εξαγωγών έφτασε περίπου τα 27.619 εκατ. ευρώ, κατέχοντας ποσοστό 14,2% του ΑΕΠ. Η θετική αυτή πορεία οφείλεται τόσο στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων και στην αξιολογη μείωση των τιμών τους, όσο και στη μεγαλύτερη εξωστρέφεια τους (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2012).

Το έτος 2012 που θεωρείται ένα από τα έτη της κρίσης, οι κυριότεροι εταίροι στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών ήταν οι Τουρκία, η Ιταλία, η Βουλγαρία, η Γερμανία και οι ΗΠΑ, με βασικά εξαγόμενα προϊόντα τα τρόφιμα, τα προϊόντα πετρελαίου και τα βιομηχανικά προϊόντα (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2012).

Όσον αφορά τις ελληνικές εισαγωγές και αυτές σημείωσαν για το 2012 μια ελάχιστη αύξηση, φτάνοντας τα 49.161 εκατ. ευρώ. Η σταθερή αυτή θέση των εισαγωγών επηρεάστηκε σημαντικά από την ασκούμενη περιοριστική –όπως χαρακτηρίστηκε– οικονομική πολιτική της χώρας. Η Ε.Ε. αποτελεί σημαντικό εισαγωγικό εταίρο για την Ελλάδα σε ποσοστό 46% και ακολουθούν η Ρωσία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Κίνα και η Ολλανδία. Βασικά εισαγόμενα προϊόντα είναι τα μηχανήματα, τα καύσιμα, τα μεταφορικά μέσα και τα γενικά τα χημικά προϊόντα. Το σύνολο των εμπορικών συναλλαγών της χώρας έφτασε τα 76780 εκατ. ευρώ (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2012).

Συνολικά φαίνεται πως το εξωτερικό εμπόριο έχει αντοχές στην οικονομική κρίση, ενώ στοιχείο που απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση είναι το γεγονός πως οι εξαγωγές προϊόντων είναι μικρότερες από τις εισαγωγές.

Αριθμητικά δεδομένα για τις εξαγωγές και τις εισαγωγές της χώρας, καθώς και τους αντίστοιχους κλάδους για τα έτη 2010-2012, παρουσιάζονται στους πίνακες 6, 7, 8 και 9 βάσει στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Ελληνικό Εμπορικό Ισοζύγιο 2002-2008.

Έτος	Εμπορικό Ισοζύγιο (δισ ευρώ)
2002	- 22,71
2003	- 22,64
2004	- 25,43
2005	- 27,56
2006	- 35,29
2007	- 41,50
2008	- 44,05

(Πηγή: ΤτΕ, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Τεύχος 119)

Καθαρή ελληνική επενδυτική θέση 2002-2008.

Έτος	Καθαρή διεθνής επενδυτική θέση (εκ. ευρώ)
2002	- 76.318,0
2003	- 101.557,2
2004	- 124.122,2
2005	- 149.187,0
2006	- 178.163,5
2007	- 214.467,7
2008	- 183.944,1

(Πηγή: ΤτΕ, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Τεύχος 119)

Ελληνικές εξαγωγές ανά χώρα (σε εκατ. ευρώ) 2010-2012.

Χώρα	2010	2011	2012
Τουρκία	1,257	1,881	2,967
Γερμανία	1,961	1,909	1,761
ΗΠΑ	852	1,276	1,030
Ηνωμένο Βασίλειο	1,003	995	860
ΠΓΔΜ	391	565	829
Βουλγαρία	1,150	1,338	1,565
Λιβύη	545	160	786
Γαλλία	664	694	673

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2013)

Ελληνικές εισαγωγές ανά χώρα (σε εκατ. ευρώ) 2010-2012.

Χώρα	2010	2011	2012
Ρωσία	4,822	4,891	6,011
Γερμανία	5,451	4,973	4,595
Ιταλία	5,176	4,541	4,014
Κίνα	2,861	2,492	2,290
Γαλλία	2,486	2,406	2,106
Ιρακ	670	812	1,763
Λιβύη	1,399	316	1,690
Νότια Κορέα	1,831	1,048	1,879

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2013)

Βάσει στοιχείων μελέτης του Μαλλιαρόπουλου (2009) για την περίοδο 2000-2009, η ανταγωνιστικότητα στις τιμές των βιομηχανικών και αγροτικών προϊόντων υποχώρησε αντίστοιχα κατά 30% και 15%. Κύριος λόγος ήταν η αύξηση των τιμών τους, που άγγιξε σταδιακά έως και το 30% συγκριτικά με τις αντίστοιχες τιμές που διαμορφώθηκαν στους εμπορικούς εταίρους. Αντίθετα ο κλάδος των υπηρεσιών διαμορφώνει σταθερότερες τιμές, γεγονός που αναδεικνύει την σταθερότητα και της αντίστοιχης ανταγωνιστικότητας του (Μαλλιαρόπουλος, 2009 σ. 76).

2.4 Μέθοδοι ανάκαμψης

Όπως υποστηρίζει μελέτη του Λακασά (2013) προέδρου του ΣΕΒΕ, για να μπορέσει να ανακάμψει η ελληνική οικονομία και να στηριχθεί το εξωτερικό εμπόριο, είναι σημαντικό ένα ποσοστό περίπου 25% του ΑΕΠ της χώρας, να μετακυλιστεί σε νέες εξαγωγικές δράσεις. Αυτό είναι καθοριστικό, καθώς ο μέσος όρος των εξαγωγικών επιδόσεων της Ευρώπης είναι 45%, όταν ο αντίστοιχος της Ελλάδας είναι 12,4% για τα προϊόντα και 26% για τις υπηρεσίες. Η αύξηση της εσωτερικής ζήτησης στη χώρα και παράλληλα η αύξηση των εξαγωγών διεθνώς, θα ενισχύσουν τον τομέα της παραγωγής.

Σημαντικό θέμα για την αύξηση της ζήτησης των ελληνικών προϊόντων από τους ίδιους τους Έλληνες είναι αναμφίβολα η τιμή. Προτιμητέα προϊόντα είναι τα εισαγόμενα όταν στοιχίζουν χαμηλότερα από τα εγχώρια (Λακασάς, 2013 σ. 83).

Είναι απαραίτητο επίσης να υπάρξει στροφή των καταναλωτών στα ελληνικά προϊόντα και να αλλαχθούν οι συνήθειες τους. Έτσι θα υποκατασταθεί αξιόλογο ποσοστό των εισαγόμενων αγαθών και θα ενισχυθεί η εσωτερική ζήτηση και το εγχώριο εμπόριο (Λακασάς, 2013 σ.94).

Είναι σημαντική η αντιμετώπιση της κρίσης στη βάση ενός περιβάλλοντος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών. Σε εθνικό επίπεδο οφείλουν να ληφθούν μέτρα στήριξης αναφορικά με το εγχώριο νόμισμα, ώστε να προληφθούν οποιαδήποτε περιστατικά απώλειας των συναλλαγματικών αποθεμάτων (Κοτιός, 2010 σ.7).

Η έξοδος κεφαλαίων στο εξωτερικό είναι ένας ακόμη ανασταλτικός παράγοντας που επιδρά με τη σειρά του αρνητικά στις εμπορικές συναλλαγές. Πρέπει να δοθούν κίνητρα για προσέλκυση κεφαλαίων και επενδύσεων στη χώρα (Κοτιός, 2010 σ.7).

Η διαμόρφωση ενός νέου συστήματος όπου θα στηρίζεται σε ένα πλαίσιο ελεύθερα κυμαινόμενων ισοτιμιών, θα βοηθούσε πολύ στην επίλυση οικονομικών αδιεξόδων που είναι υπαρκτά σήμερα (Κοτιός, 2010 σ.8).

Όπως υποστηρίζει ο Μαλλιάρουλος (2009), το πρόβλημα δεν αφορά μόνο τον κλάδο των ελληνικών εξαγωγών. Το εμπορικό περιβάλλον επιβαρύνθηκε και από την ενίσχυση των μη εμπορεύσιμων προϊόντων και υπηρεσιών με αντίστοιχα εμπορεύσιμα. Συνεπώς η εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας και κατ' επέκταση του εξωτερικού εμπορίου θα ενισχυθεί με την υποστήριξη των ελληνικών παραγωγικών πόρων και τη διαμόρφωση ενός ορθού εισαγωγικού και εξαγωγικού προσανατολισμού (Μαλλιάρουλος, 2009 σ. 82).

2.5 Προγράμματα στήριξης

Αναμφίβολα η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) αποτελεί μέχρι σήμερα βασικό μοχλό στήριξης των επιχειρήσεων και κυρίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο εσωτερικό ή και στο εξωτερικό περιβάλλον μιας χώρας⁸.

Αξίζει να σημειωθεί πως για την Ελλάδα το 2013 η στήριξη έφτασε τα 650 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 500 εκατ. ευρώ προωθήθηκαν μέσω του προγράμματος εμπορίου. Αντίστοιχα στην Πορτογαλία δόθηκαν 595 εκατ. ευρώ, ενώ συνολικά στην Ελλάδα, την Κύπρο, την Πορτογαλία και την Ιρλανδία δόθηκαν 7 δις ευρώ.

Η στήριξη μέσω της ΕΤΕπ παρέχει ουσιαστικά εγγυήσεις σε τράπεζες σχετικά με ενέγγυες πιστώσεις. Συνεπώς πιστώσεις, εγγυήσεις και επενδύσεις βάσει της ΕΤΕπ στηρίζουν τα σχέδια και τις εμπορικές δραστηριότητες επιχειρήσεων⁷.

Σημαντικός είναι και ο ρόλος των Στρατηγικών Σχεδίων Προώθησης και Προβολής συγκεκριμένων ελληνικών προϊόντων, που δρουν θετικά στον τομέα των εξαγωγών και συγχρηματοδοτούν δράσεις σχετικά με τη στήριξη και την προβολή. Μέσω των Προγραμμάτων αυτών αναβαθμίζεται η εικόνα των ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων και εδραιώνεται η θέση τους στις διεθνείς αγορές⁷.

⁸ http://www.eib.org/attachments/thematic/supporting_smes_el.pdf

Χαρακτηριστικά, ο κλάδος των εξαγόμενων ελληνικών κρασιών στηρίχθηκε με 52 Προγράμματα χρηματοδότησης, με στόχο την προώθηση των ελληνικών κρασιών σε τρίτες χώρες. Η στήριξη αυτή διαμορφώθηκε με 120 εκατ. ευρώ, σε έναν κλάδο όπου οι εξαγωγές κρασιών φτάνουν ετησίως σταθερά τα 66 εκατ. ευρώ. Ειδικά για τα έτη μετά το 2015, η χρηματοδότηση για το Εθνικό Πρόγραμμα Στήριξης του Αμπελοοινικού Τομέα θα είναι περίπου 24 εκατ. ευρώ ετησίως. Βέβαια, ο κλάδος των οινοπαραγωγών στηρίζεται σταθερά στη χώρα, καθώς αποτελεί και βασικό παράγοντα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, 2012).

2.6 Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις διμερείς σχέσεις

Η παγκόσμια οικονομική κρίση επηρέασε τις εμπορικές σχέσεις όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και των άλλων χωρών, λόγω της πτώσης της εξωτερικής ζήτησης. Αυτό έγινε ιδιαίτερα αισθητό στο διμερές εμπόριο της Ελλάδας με τις βαλκανικές χώρες, όπου γενικά υπήρξαν περίοδοι που κινήθηκε σε υψηλά επίπεδα. Με μόνη εξαίρεση το Μαυροβούνιο, η Ελλάδα είχε διαρκώς θετικό εμπορικό ισοζύγιο σε όλη την περίοδο της κρίσης. Αξιόλογη μείωση παρατηρήθηκε στο εμπορικό ισοζύγιο το διάστημα 2007 – 2009. Οι μεγαλύτερες απώλειες κατεγράφησαν στη Ρουμανία (169 εκ. δολ.), τη Βουλγαρία (168 εκ. δολ.) και την Αλβανία (92 εκ. δολ.). Το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας βελτιώθηκε με τη Βοσνία – Ερζεγοβίνη (23 εκ. δολ.) (Σιοκορέλης, 2011 σ.38).

Ανάλογη είναι η εικόνα και των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Βάσει του World Investment Report 2009 της UNCTAD, σημειώθηκε σημαντική πτώση των ροών ΑΞΕ κατά 40,44% (από 12,7 δις δολάρια το 2008 σε 7,564 δις δολάρια το 2009). Λαμβανομένου υπόψη και της περιόδου του 2009 η πτώση αυτή φτάνει το 41,1%. Ως προς την χωρική κατανομή των ΑΞΕ, οι σπουδαιότερες απώλειες εμφανίζονται στην ΠΓΔΜ (-57,75%), την Κροατία (-57,64%) αλλά και τη Βοσνία – Ερζεγοβίνη (-52,91%) και θετική εξέλιξη υπάρχει μόνο στο Μαυροβούνιο (+43,12%) (Σιοκορέλης, 2011 σ. 44).

Η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση βέβαια δεν επηρέασε με τον ίδιο τρόπο όλες τις οικονομίες ανά τον κόσμο και φυσικά δεν είχε τις ίδιες συνέπειες για όλες τις χώρες. Η πορεία των βασικότερων οικονομικών μεγεθών ήταν αρνητική για τις προηγμένες οικονομίες και κυρίως για χώρες όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, η Ισπανία και η Ιταλία. Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας λόγω αυτής ακριβώς της χρηματοοικονομικής κρίσης ενισχύθηκε αξιόλογα και εδραίωσε περισσότερο τη θέση της στην παγκόσμια οικονομία. Η Κίνα ακολουθεί σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης τόσο λόγω της ανάπτυξης του εξωτερικού εμπορίου της, όσο και λόγω της σημαντικής προσέλκυσης Άμεσων Ξένων

Επενδύσεων. Αυτοί οι δύο συντελεστές συνδέονται στενά. Η αύξηση εσωτερικού και εξωτερικού εμπορίου τα τελευταία 20 χρόνια ήταν ραγδαία, επηρεάζοντας τις μεγάλες οικονομικές δυνάμεις όπως την ΕΕ, τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία (Μελίτσας, 2013 σ. 104).

Αξίζει να γίνει μια αναφορά και στη διεθνή δυναμική των ινδικών επιχειρηματικών ομίλων, όπου εξαπλώνονται σε παγκόσμια κλίμακα με επίδειξη ενός χαρτοφυλακίου εξαγορών και συγχωνεύσεων που από τις αρχές 2000 ανέρχεται των \$80 δις. Παρά τη μεγάλη απόσταση που χωρίζει την Ελλάδα από την Ινδία υπάρχουν οι προοπτικές ανάπτυξης διμερών σχέσεων ακόμη και στο υφιστάμενο περιβάλλον της οικονομικής κρίσης.

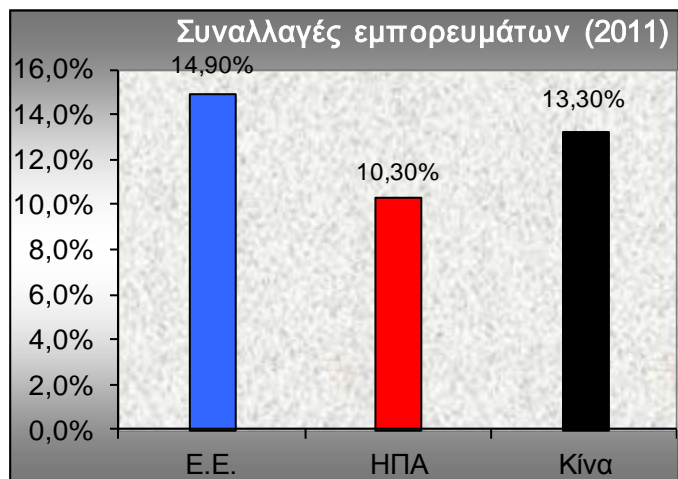
Γενικά, η παγκόσμια οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά το κλίμα των εμπορικών συναλλαγών σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο και κατ' επέκταση των διμερών σχέσεων. Βέβαια παρά τη γενικότερη δυσχερή παγκόσμια οικονομική συγκυρία καταβλήθηκαν προσπάθειες ώστε να μην επηρεαστεί τελικά το επίπεδο των ελληνικών εξαγωγών και εισαγωγών, η αξία των αγαθών, το εμπορικό ισοζύγιο, οι εισροές κεφαλαίου, ακόμη και ο όγκος των συναλλαγματικών αποθεμάτων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα διμερούς σχέσης όπου τελικά η οικονομική συνεργασία δεν επηρεάστηκε από την ελληνική οικονομική κρίση αποτελεί η σχέση Ελλάδας – Ρουμανίας και αυτό αποδεικνύει το υφιστάμενο δυναμικό στο πλαίσιο των οικονομικών και πολιτικών σχέσεων των δύο χωρών.

Η Ελλάδα αντιμετώπισε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει βαθιά οικονομική κρίση, παραμένοντας όμως ένας από τους βασικούς επενδυτές πολλών ευρωπαϊκών και όχι μόνο χωρών και στηρίζοντας την ανάπτυξη των διμερών σχέσεων (Αθανασόπουλος, 2014).

2.7 Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις εμπορικές συναλλαγές

Η Ε.Ε. βρίσκεται σε κορυφαία θέση στην παγκόσμια αγορά, αποτελώντας τον πρώτο εξαγωγέα αγαθών και υπηρεσιών και τη βασικότερη πηγή ΑΞΕ στον κόσμο. Παρόλα αυτά οι ποικίλες μεταβολές και τροποποιήσεις στην κατανομή του παγκοσμίου εμπορίου επηρέασαν και εξακολουθούν ακόμη να επηρεάζουν άμεσα την εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών.

Από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και έπειτα, η Ε.Ε. οργανώθηκε και ειδικεύθηκε πλέον σε αγαθά μεγαλύτερης αξίας. Βέβαια οι διαρκείς εμπορικοί φραγμοί αποτέλεσαν βασικό εμπόδιο στον κλάδο των εξαγωγών. Προς αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων και διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις, η Έ.Ε. στηρίχθηκε στη διαμόρφωση ορισμένων συμφωνιών ελευθέρων συναλλαγών⁹.

Μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης πολλές επιχειρήσεις έκλεισαν κυρίως λιανικού εμπορίου, βάσει στοιχείων της ετήσιας έκθεσης της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου. Αναμφίβολα το ελληνικό εμπόριο μετρά αξιόλογες επιπτώσεις από τη συνολική οικονομική ύφεση. Βάσει έκθεσης της ΕΣΕΕ, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2011-2012 χάθηκαν 93.503 θέσεις απασχόλησης και κατά το διάστημα Ιανουαρίου 2011 - Σεπτεμβρίου 2012 έκλεισαν 68.000 εμπορικές επιχειρήσεις περίπου. Οι επικρατούσες δυσμενείς συνθήκες της αγοράς, το έντονο πρόβλημα ρευστότητας, η πτώση της κατανάλωσης και γενικά η διάχυτη αβεβαιότητα για το μέλλον δημιούργησαν στους επιχειρηματίες μια ‘‘εμπορική απαισιοδοξία’’.

Οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν στην Ελλάδα και η περιοριστική πολιτική που ακολουθήθηκε δεν απέδωσαν στον αναμενόμενο βαθμό. Το δημόσιο έλλειμμα μειώθηκε κατά 30,8% για το 2010, αντίστοιχα κατά 12% το 2011 και κατά 30,2% το 2012. Η ολοκλήρωση του PSI το 2012 μείωσε σημαντικά το δημόσιο χρέος από 170,3 % του ΑΕΠ το 2011 σε 156,9% του ΑΕΠ το 2012 (Eurostat, 2013), ορίζοντας ένα σταθερότερο μακροοικονομικό πλαίσιο. Το σύνολο των προγραμματισμένων μεταρρυθμίσεων, στόχο είχε τη δημιουργία ενός ελκυστικότερου επενδυτικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος, όπως για παράδειγμα η απελευθέρωση συγκεκριμένων αγορών, ένα ορθότερο πλαίσιο αδειοδοτικής διαδικασίας, ο νέος αναπτυξιακός νόμος κ.α.. Με τη μείωση των τιμών των παραγωγικών συντελεστών αυτό που αναμένεται είναι βελτίωση της πορείας του ΑΕΠ από το έτος 2014. Από αυτό το έτος στοχεύεται η μείωση του ΑΕΠ και η επαναφορά της ελληνικής οικονομίας σε θετικούς ρυθμούς.

Το 2012 το ελληνικό πάγιο κεφάλαιο ανήλθε στα 25,5 δις ευρώ σε σταθερές τιμές του έτους 2011, διαμορφώνοντας μείωση 19% συγκριτικά με τα αντίστοιχα μεγέθη του 2011 (31,5 δις ευρώ). Η μείωση αυτή οφείλεται εν μέρει στην περιοριστική οικονομική πολιτική που ακολουθήθηκε λόγω της οικονομικής κρίσης.

Όσον αφορά τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις παρά την κρίση δημοσίου χρέους και το μηχανισμό στήριξης ΔΝΤ – ΕΕ – ΕΚΤ στον οποίο εντάχθηκε η χώρα, γενικά κινήθηκαν σε

⁹ http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.2.1.html

ικανοποιητικά επίπεδα κατά το 2011 και αυξήθηκαν κατά το 2012, ορίζοντας σταθεροποιητικές τάσεις. Οι συνολικές εισροές κεφαλαίων στην χώρα κατά το 2011 ανήλθαν σε 2.781 εκατ. Ευρώ και κατά το 2012 σε 2.942 εκατ. ευρώ, διαγράφοντας αύξηση στο 5,8%.

Οι καθαρές εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα κατέγραψαν επίσης σημαντική άνοδο μεταξύ των ετών 2011 και 2012 παρά την οικονομική κρίση. Η υψηλή αυτή αύξηση οφείλεται κυρίως στην αναθεώρηση των μεγεθών του 2011, όπου οι ζημίες των ξένων επιχειρήσεων με δραστηριοποίηση στη χώρα υπολογίστηκαν ως αρνητικά επανεπενδυθέντα κέρδη, βάσει της μεθοδολογίας των OECD και UNCTAD. Γενικά ο όγκος των καθαρών εισροών ΞΑΕ το 2012 κινήθηκε σε υψηλά επίπεδα, παρά την γενική οικονομική κρίση κατά το ίδιο έτος.

Οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων το έτος 2012 σημείωσαν γενικά άνοδο φτάνοντας τα 27,6 δις ευρώ από 24,3 δις ευρώ το 2011. Η αύξηση αυτή δικαιολογείται λόγω της μείωσης των τιμών προϊόντων, των ενδιάμεσων αγαθών και γενικά των παραγωγικών συντελεστών που προέκυψαν από την εγχώρια οικονομική κρίση, που όρισε τα ελληνικά προϊόντα πιο ανταγωνιστικά. Αντίστοιχα οι ελληνικές εισαγωγές το 2012 έφτασαν τα 49,2 δις ευρώ ενώ το 2011 ήταν 48,4 δις Ευρώ. Η αύξηση αυτή των εξαγωγών κατά το 2012 και η σχεδόν σταθερή πορεία των εισαγωγών έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση του εμπορικού ελλείμματος της χώρας¹⁰.

2.8 Ο ρόλος της Κίνας στην παγκόσμια κρίση

Η επιτυχής εξέλιξη της κινεζικής οικονομίας οφείλεται κατά κύριο λόγο στις ακολουθούμενες μεταρρυθμίσεις της χώρας. Το κύριο μέλημα των κινεζικών ηγεσιών υπήρξε για πολλά χρόνια το άνοιγμα της κινεζικής οικονομίας, η προσέλκυση κατά το δυνατό περισσότερων ξένων επενδύσεων και φυσικά η αύξηση των εξαγωγών. Οι ακολουθούμενες στρατηγικές για την ανάπτυξη των ξένων επενδύσεων στόχο είχαν επίσης και την περαιτέρω σύσφιξη των σχέσεων και συνεργασιών με τις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης.

Η σταθερή πορεία της κινεζικής οικονομίας στο υφιστάμενο περιβάλλον της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης έχει και σημαντικές πολιτικές προεκτάσεις, λόγω της εξωτερικής πολιτικής που ακολουθήθηκε. Όπως υποστηρίζει ο David Shambaugh σε

¹⁰ <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=16&la=2>

άρθρο του στο Washington Quarterly η κινεζική οικονομία φαίνεται πως ευνοήθηκε στο πλαίσιο της παγκόσμιας κρίσης και έδωσε ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Η πλειοψηφία των προσεγγίσεων επί του θέματος θέτουν ως βασικό παράγοντα την δυναμική παρουσία της Κίνας στο παγκόσμιο σκηνικό και την υπεράσπιση των συμφερόντων της μέσω της εξωτερικής πολιτικής. Για την υπεράσπιση αυτών των συμφερόντων είναι απαραίτητη η σύναψη συμφωνιών, συνεργασιών και γενικά η διατήρηση καλών σχέσεων με τις ΗΠΑ, την Ε.Ε. και τη Ρωσία.

Στη βάση επίλυσης προβλημάτων που όρισε η παγκόσμια κρίση, η ΛΔΚ θεώρησε πως η χώρα χρειάζεται την ΕΕ και τις ΗΠΑ για τις μεγάλες αγορές και την Ρωσία καθώς αποτελεί το μεγαλύτερο προμηθευτή στον τομέα της ενέργειας και του στρατιωτικού εξοπλισμού¹¹.

Αναμφίβολα η ανάπτυξη της Κίνας ορίζεται από τις εξαγωγές. Λόγω της χρηματοοικονομικής κρίσης όμως οι εξαγωγές αυτές μειώθηκαν προς την Ε.Ε., τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία και αυτό είχε άμεση επίπτωση στο εξωτερικό εμπόριο της χώρας. Έτσι πολλές εμπορικές επιχειρήσεις χρεοκόπησαν και σταμάτησαν την εμπορική τους δραστηριότητα. Το ζήτημα είναι όμως πλέον πως θα τονωθεί η εσωτερική κατανάλωση, πως θα διατηρηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη και πως θα αυξηθούν οι εξαγωγές και αυτά ακριβώς τα θέματα είναι που αποτελούν μια πρόκληση για την κυβέρνηση της Κίνας.

Συνολικά η ανάπτυξη της Κίνας και της Ανατολικής Ασίας κρίνεται ανθεκτική βάσει των εκτιμήσεων της Παγκόσμιας Τράπεζας συγκριτικά με την αντίστοιχη άλλων χωρών διεθνώς. Η ήπια ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας που αναμένεται, δύναται να ωφελήσει περαιτέρω και την κινεζική οικονομία. Η πλειοψηφία των κινεζικών περιοχών απέδειξε υψηλές αντοχές. Αυτό που ελέγχεται διαρκώς είναι ο ρυθμός αύξησης των επενδύσεων, καθώς επηρεάζει καθοριστικά το γενικό κλίμα εμπιστοσύνης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η Παγκόσμια Τράπεζα προβλέπει υψηλό ρυθμό ανάπτυξης για την Κίνα μετά το 2014 και περαιτέρω ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών συγκριτικά με το 2013. Βασικοί συντελεστές επί αυτού είναι τα φορολογικά κίνητρα και η ταχύτερη υλοποίηση των μεγάλων επενδυτικών σχεδίων¹².

¹¹ <http://www.idkaramanlis.gr/analysis/25/1519>

¹² <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=489433>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΚΙΝΑΣ

3.1 Εξέλιξη εμπορικών σχέσεων μέσα στο χρόνο

Οι διμερείς σχέσεις Ελλάδας – Κίνας χαρακτηρίζονταν για πολλά χρόνια ως υποβαθμισμένες. Η Ελλάδα αποδεχόμενη την εξωτερική πολιτική της Κίνας δημιούργησε διπλωματικές σχέσεις αποκλειστικά με χώρες που αποδέχονταν την ‘Αρχή της Μίας Κίνας’, μη διαμορφώνοντας επίσημες σχέσεις με την Ταϊβάν. Επίσημα η Ελληνική Πρεσβεία εγκαταστάθηκε στο Πεκίνο στις 5/7/1972 (Χριστόπουλος, 2006 σ.10).

Έως τα τέλη του '70 η Κίνα ακολουθούσε πολιτικές αυτάρκειας σε όλους τους τομείς, παραμένοντας αποκλεισμένη από την διεθνή αγορά και το διεθνές εμπόριο. Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις του 1978 ήταν αυτές που άλλαξαν τον προσανατολισμό της οικονομίας, των επιχειρήσεων και των επενδύσεων.

Αρχικά οι πολιτικές, οικονομικές και εμπορικές σχέσεις ήταν περιορισμένες. Η μεγάλη οικονομική άνοδος της χώρας όμως και η δυναμική πολιτική παρουσία της σε παγκόσμιο επίπεδο, έστρεψαν το ενδιαφέρον της Ελλάδας προς την Κίνα, κυρίως από τα τέλη της δεκαετίας του '90. Η συνεχής ανάπτυξη των σχέσεων έκτοτε ήταν σε οικονομικό επίπεδο, με την Ελλάδα να προσπαθεί να εκμεταλλευτεί τις δημιουργούμενες ευκαιρίες από τη ραγδαία ανάπτυξη της οικονομίας της Κίνας (Χριστόπουλος, 2006 σ.14).

Η είσοδος της Κίνας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου στις 11/12/2001 πραγματοποιήθηκε μετά από 15 χρόνια συνεχών διαπραγματεύσεων και διαμόρφωσε μια νέα εποχή για το παγκόσμιο εμπόριο. Χαρακτηριστικό είναι πως μετά την αποδοχή της Κίνας από τον Π.Ο.Ε. το εξωτερικό της εμπόριο έφτασε τα 1,15 τρις δολάρια (Χριστόπουλος, 2006 σ.14).

Το πολιτικό σκηνικό επίσης επηρέασε άμεσα τόσο την οικονομία όσο και το εμπόριο. Τη δεκαετία του '80 πραγματοποιήθηκαν πολλές τυπικές επισκέψεις ελλήνων πολιτικών και αξιωματούχων στη Κίνα, με κύριο γεγονός το συνεχιζόμενο εμπάργκο ως προς την πώληση όπλων στη χώρα, λόγω των επεισοδίων στην πλατεία Tian An Men. Η επόμενη δεκαετία χαρακτηρίστηκε από ενίσχυση των σχέσεων σε όλους τους τομείς και αύξηση των συναντήσεων και των δύο πλευρών.

Οι υπογεγραμμένες πολιτικές συμφωνίες ανάμεσα στις δύο χώρες, που καθορίζουν τα επίπεδα εξέλιξης των σχέσεων τους κυρίως σε εμπορικό επίπεδο είναι (Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, 2006):

- 1) Πρωτόκολλο Πολιτιστικών Ανταλλαγών και Συνεργασίας (1978)
- 2) Συμφωνία Επιστημονικών Ανταλλαγών και Συνεργασίας σε Θέματα Τεχνολογίας (1979)
- 3) Συμφωνία Οικονομικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας (1983)
(Ν.1613/1986, ΦΕΚ 111/Α/18.7.1986)
- 4) Συμφωνία Συνεργασίας σε Θέματα Τουρισμού (1988)
(Ν.1944/1991, ΦΕΚ 194/Α/16.12.1991)
- 5) Ναυτιλιακή Συμφωνία (1995)
- 6) Πρωτόκολλο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας (1995)

Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η κύρωση Συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και της ΛΔΚ το 2005, σχετικά με την διευθέτηση της Διπλής Φορολογίας (Ν.3331/2005) και την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, όπως και τα Πρωτόκολλα Συνεργασίας για τη Γεωργία αλλά και τη Δασοπονία (2002).

Η Κίνα (εικόνα 1) αποτελεί πλέον έναν εκ των βασικών εταίρων της Ελλάδας και διαμορφώνει ένα πλαίσιο ευκαιριών ανάπτυξης. Πρόκειται για μια χώρα που κατέχει μεγάλο ποσοστό του παγκόσμιου εμπορίου και αποτελεί μια χώρα-πρόκληση. Η στρατηγική που ακολουθεί η Ελλάδα απέναντι στην Κίνα, είναι η επιλεγμένη στρατηγική που ακολουθεί και η Ε.Ε. και δίνει προτεραιότητα στην ανάπτυξη ενισχυμένων συνεργασιών σε όλους τους τομείς¹³.

Αναμφίβολα η εμπορική πολιτική πλέον της Ελλάδας έχει αλλάξει και θεωρεί απαραίτητη προϋπόθεση της, την υποστήριξη της Κίνας. Η παραγωγή, μεταποίηση και προώθηση προϊόντων αποτελεί μια αλυσίδα εργασιών που απαιτούν πλέον τη συνδρομή πολλών χωρών, καθώς τα αγαθά δεν παράγονται πια σε ένα μόνο μέρος. Το νέο αυτό πλαίσιο αλλάζει τη μορφή των εμπορικών συναλλαγών και φαίνεται πως η Ελλάδα και η Κίνα έχουν πολύ θετικές προοπτικές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013).

¹³ http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11022_el.htm

3.2 Κινεζική Οικονομία

Η οικονομία της Κίνας είναι μια από τις λίγες διεθνώς που κατάφερε παρά την παγκόσμια κρίση να διαγράψει ανοδική πορεία.

Χαρακτηριστικά το ΑΕΠ της χώρας σημείωσε ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 10,3% για το έτος 2010, όταν το 2009 ήταν στο 8,7%. Το ίδιο έτος ο ΔΤΚ έφτασε το 4,6% κυρίως λόγω των τιμών στους τομείς των τροφίμων και των ακινήτων (Βελέντζα, 2011 σ.1).

Αξίζει να σημειωθεί όμως, πως με το σύνολο των επενδύσεων να κατέχει το 47% του ΑΕΠ της χώρας, το μοντέλο ανάπτυξης της χώρας δε θεωρείται βιώσιμο, λόγω της υψηλής βιομηχανικής παραγωγής αλλά και της μικρής παραγωγικότητας κεφαλαίου.

Ο εξαγωγικός τομέας της χώρας είναι βασική δύναμη της οικονομίας. Το 2010 η Κίνα σημείωσε ρεκόρ στα συναλλαγματικά αποθέματα ύψους 2,85 τρις δολάρια, δηλαδή αύξηση περίπου 19% συγκριτικά με το 2009. Αντίστοιχα υψηλό ήταν και το εμπορικό πλεόνασμα που έφτασε τα 183 δις δολάρια (Βελέντζα, 2011 σ.2).

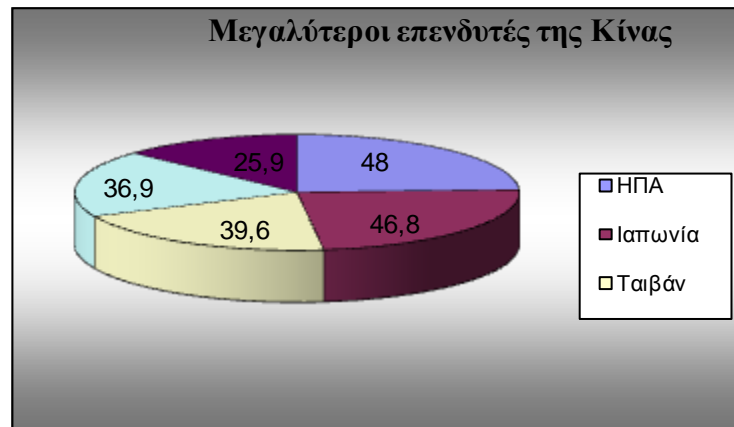
Αναμφίβολα πρόκειται για μια ανερχόμενη πηγή κεφαλαίων που το 2010 κατείχε την 6^η θέση στη λίστα των παγκόσμιων επενδυτικών προορισμών, καθώς η εισροή Ξένων Αμεσων Επενδύσεων άγγιξε τα 105 δις δολάρια. Εξίσου σημαντικές πηγές επενδυτικών κεφαλαίων αναδείχθηκαν το Χόνγκ Κόνγκ, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία (Βελέντζα, 2011 σ.3).

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της οικονομίας της χώρας αποτελεί πλέον το νέο μοντέλο ανάπτυξης της, βάσει του 12^{ου} Σχεδίου Ανάπτυξης (2011-2015), όπου στηρίζεται περισσότερο η ποιότητα των προϊόντων και ειδικά τα υψηλής προστιθέμενης αξίας και σε μικρότερο βαθμό οι εξαγωγές (Βελέντζα, 2011 σ.3).

Βάσει εκτιμήσεων του ΔΝΤ, η Κίνα μπορεί να επιτύχει ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης της τάξης έως και του 8% για την επόμενη δεκαετία, με συνέπεια το ΑΕΠ της να φτάσει και να υπερβεί το αντίστοιχο των ΗΠΑ έως το 2020 και της Ιαπωνίας έως το 2016.

Ως προς το εξωτερικό εμπόριο της, οι χώρες της Ε.Ε. είναι ο σημαντικότερος προορισμός για τα εξαγόμενα κινεζικά αγαθά. Συνεισφέρει στο παγκόσμιο πλαίσιο των εισαγωγών κατά 8%. Όσον αφορά την Ελλάδα έως και το 2010, το 7,6% των ελληνικών εισαγωγών προερχόταν από την Κίνα, όπου και αποτελούσε την τρίτη βασική προμηθεύτρια χώρα (Βελέντζα, 2011 σ.4).

Οι κυριότεροι επενδυτές στην Κίνα, εκτός του Χονγκ Κονγκ, για το χρονικό διάστημα 1979-2004 παρουσιάζονται στο γράφημα, με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία να διατηρούν τα ηνία (Στατιστική Υπηρεσία ΛΔΚ σ.5).

Μεγαλύτεροι επενδυτές της Κίνας 1979-2004 (σε δις ευρώ).

3.3 Ιδιαιτερότητες κινεζικής αγοράς

Όπως αναφέρει η Καρπαθιωτάκη (2012) οι Κινέζοι παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες με τους Έλληνες και εκτιμούν ιδιαίτερα την Ελλάδα και τον ελληνικό πολιτισμό. Βέβαια οι εμπορικές συναλλαγές και γενικά οι επενδυτικές πράξεις δεν είναι δυνατό να στηριχθούν και να αναπτυχθούν μόνο βασιζόμενες στην εκτίμηση αυτή. Είναι απαραίτητες οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη μετουσίωση της εκτίμησης σε επενδύσεις (Καρπαθιωτάκη, 2012).

Γενικά η αγορά της Κίνας χαρακτηρίζεται από ανομοιομορφία και υψηλή αβεβαιότητα εξαιτίας της έκτασης της, της ποικιλότητας των κουλτουρών και άλλων παραγόντων. Συνεπώς οι επιχειρήσεις που θα επιλέξουν την Κίνα ως αγορά-στόχο, οφείλουν να είναι ενημερωμένες, με συγκεκριμένα επιχειρηματικά σχέδια και απόλυτα ακριβείς στόχους. Χαρακτηριστικά, πολλές ελληνικές επιχειρήσεις μέχρι σήμερα ενώ επισκέπτονταν την Κίνα, δημιουργούσαν σχέσεις με ενδιαφερόμενους πελάτες, αλλά επιστρέφοντας στην Ελλάδα χανόταν η επικοινωνία ή πραγματοποιούνται ορισμένες μικρές επιχειρησιακές δράσεις περιορισμένης διάρκειας (Καρπαθιωτάκη, 2012).

Στην Κίνα σημαντική είναι η αναδυόμενη μεσαία τάξη που έχει τη διάθεση και το ενδιαφέρον για δοκιμή ή και υιοθέτηση νέων καταναλωτικών συνηθειών από άλλες χώρες του κόσμου. Η μερίδα αυτή των καταναλωτών έχει θετική στάση σε διαφορετικά αλλά και ακριβά αγαθά.

Οι Κινέζοι υποστηρίζουν πολύ την υγιεινή διατροφή, καθώς αποτελεί μέρος των παραδοσιακών συνηθειών τους. Γι' αυτό κάνουν κατάλληλες επιλογές στο λάδι, το κρασί κ.α. Τα προϊόντα αυτά η Ελλάδα τα διαθέτει προς εξαγωγή στην Κίνα, όμως δεν αρκεί μόνο η ποιότητα των προϊόντων, λόγω του υψηλού ανταγωνισμού και της ύφεσης που επικρατεί στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ (Καρπαθιωτάκη, 2012).

Η εικόνα αποτελεί και για την αγορά της Κίνας κύριο παράγοντα των πωλήσεων. Αυτό έχει γίνει κατανοητό πλέον από τις ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν βελτιώσει αρκετά τις συσκευασίες των εξαγόμενων προϊόντων προς την Κίνα, για προσέλκυση περισσότερων καταναλωτών. Αξιόλογο παράδειγμα είναι η αλλαγή της μορφής της συσκευασίας των ελληνικού ελαιόλαδου που παρέχεται μαζί με ένα μπουκάλι κρασί σε κοινή συσκευασία (συσκευασία δώρου) (Καρπαθιωτάκη, 2012).

Σημαντικό για τους Κινέζους είναι να γνωρίζουν την προέλευση και την ποιότητα των προϊόντων που καταναλώνουν μέσα από ποικίλες προωθητικές ενέργειες, όπως φεστιβάλ, ημερίδες, συνέδρια, εκθέσεις κ.α. Από αυτές τις παρουσιάσεις αποδεδειγμένα απουσιάζουν αξιόλογα ελληνικά προϊόντα όπως το μέλι, τα ελληνικά βότανα, τα αποξηραμένα φρούτα, οι ελιές κ.α. (Καρπαθιωτάκη, 2012)

Οι καταναλωτές της Κίνας είναι αρκετά επιφυλακτικοί στους ξένους επιχειρηματίες, φοβούμενοι πως θέλουν να τους εκμεταλλευτούν. Είναι πολύ σημαντικό γι' αυτούς, κάθε ξένη επιχείρηση να απασχολεί ντόπιους κινέζους.

3.4 Εξαγωγές της Ελλάδας προς την Κίνα

Βάσει δημοσιευμένων στοιχείων της Γενικής Διοίκησης Τελωνείων της ΛΔΚ, στον Πίνακα παρουσιάζονται τα κύρια ελληνικά εξαγόμενα προϊόντα προς την Κίνα (2009-2010).

Ελληνικές εξαγωγές ανά κλάδο (σε εκατ. ευρώ) 2010-2012.

Κλάδος	2010	2011	2012
Τρόφιμα – ζώα	3,313	3,471	3,620
Ποτά/ καπνός	570	593	635
Πρώτες ύλες	1,046	989	1,255
Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά	5,331	7,382	10,647
Έλαια και λίπη	331	358	396
Χημικά προϊόντα	2,551	2,469	2,490
Βιομηχανικά προϊόντα	3,514	4,300	3,911
Μηχανήματα, μεταφορικά μέσα	2,137	2,288	2,345
Λοιπά	2,303	2,433	2,320

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2013)

Ελληνικές εξαγωγές προς την ΛΔΚ (2010-2011).

Ελληνικές εξαγωγές προς τη Λ.Δ. της Κίνας, κατά τα έτη 2010 -2011			
ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2010 (ΣΕ ΕΥΡΩ)	2011 (ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	1.522.582	2.582.647	87,36%
ΠΟΤΑ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ	631.181	2.130.237	237,50%
ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΜΗ ΕΔΩΔΙΜΕΣ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΥΣΙΜΑ	109.165.130	196.443.300	79,95%
ΟΡΥΚΤΑ, ΚΑΥΣΙΜΑ, ΛΙΠΑΝΤΙΚΑ, ΚΛΠ.	905.803	21.579.453	2282,36%
ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΛΙΠΗ ΖΩΙΚΗΣ Η΄ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	4.241.805	6.457.417	52,23%
ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ, (Μ.Α.Κ.)	9.018.382	7.855.719	-12,89%
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΥΡΙΩΣ ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ	12.834.757	20.986.181	63,51%
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	7.528.506	7.800.125	3,61%
ΔΙΑΦΟΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	1.656.505	1.447.958	-12,59%
ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	8.394.298	20.701.488	146,61%
ΣΥΝΟΛΟ	155.898.949	288.254.525	84,90%

Πηγή: Eurostat, επεξεργασία στοιχείων από Γρ. ΟΕΥ Πεκίνου

Και στον Πίνακα τα αντίστοιχα μερίδια των ελληνικών προϊόντων στο σύνολο των κινεζικών εισαγωγών (το 2010).

Ελληνικές εισαγωγές ανά κλάδο (σε εκατ. ευρώ) 2010-2012.

Κλάδος	2010	2011	2012
Τρόφιμα – ζώα	5,105	5,363	4,998
Ποτά/ καπνός	697	573	504
Πρώτες ύλες	1,229	1,416	1,304
Ορυκτά, καύσιμα, λιπαντικά	12,133	14,779	18,241
Έλαια και λίπη	239	261	288
Χημικά προϊόντα	7,520	7,203	6,560
Βιομηχανικά προϊόντα	5,425	5,176	4,595
Μηχανήματα, μεταφορικά μέσα	12,030	8,692	8,526
Λοιπά	6,109	4,954	4,145

(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2013)

Όπως προκύπτει τα ορυκτά/ πετρώματα/ μέταλλα κατέχουν την πρώτη θέση στη γενική κατάταξη και ακολουθούν οι πολλοί από ξύλο, τα μηχανήματα-οχήματα και τα χημικά προϊόντα (Γενική Διοίκηση Τελωνείων της ΛΔΚ, 2010).

Παράλληλα, επίσημα αριθμητικά στοιχεία της Γενικής Διοίκησης Τελωνείων της ΛΔΚ δείχνουν πως εκ του 81% περίπου της αύξησης των εξαγωγών για το 2010, περίπου το 57% αντιστοιχεί στα ορυκτά καύσιμα. Κυρίαρχα εξαγόμενα προϊόντα στην κινεζική αγορά αποδείχθηκαν τα καύσιμα τύπου 5/7, τα ακατέργαστα μάρμαρα και γουνοδέρματα, τα χαρτιά, τα προϊόντα κραμάτων αλουμινίου και τα ελαιόλαδα. Ανοδική πορεία και προοπτικές περαιτέρω εξέλιξης διαμορφώνονται για το παρθένο ελληνικό ελαιόλαδο, τους τα γαλακτοκομικά προϊόντα (91% αύξηση εισαγωγών στην Κίνα) και τους προγραμματιζόμενους ελεγκτές H/Y (Βελέντζα, 2011 σ.7).

Ως προς τα βιομηχανικά είδη φαίνεται πως η Ελλάδα δεν έχει κατορθώσει τις υψηλότερες επιδόσεις της ως τώρα.

3.5 Εισαγωγές από την Κίνα

Στον παρακάτω πίνακα παραθέτονται αναλυτικά στοιχεία για την αξία των εισαγόμενων προϊόντων από την Κίνα στην Ελλάδα. Όπως προκύπτει, η κατηγορία των μηχανημάτων/ οχημάτων συγκεντρώνει τα υψηλότερα ποσοστά (55% επί του συνόλου για το 2010), τα ορυκτά/ πετρώματα/ μέταλλα (13,5% για το 2010) και τα ενδύματα & υποδήματα (13,3% εκ του συνόλου για το 2010) (Γενική Διοίκηση Τελωνείων της ΛΔΚ, 2010).

Ελληνικές εξαγωγές προς την Κίνα (σε χιλ. δολάρια ΗΠΑ).

Προϊόντα	2010	2009	Μεταβολή (%) 2010/2009
	Αξία	Αξία	
Ορυκτά, πετρώματα, μέταλλα	306.027	153.482	99,4
Πολτοί από ξύλο, χαρτιά	19.005	18.262	4,1
Μηχανήματα, οχήματα	17.983	15.387	16,9
Χημικά προϊόντα	15.183	9.093	67,0
Τρόφιμα, ποτά	10.928	7.317	49,4
Δέρματα	9.944	2.038	387,9
Λοιπά	10.314	9.426	
Σύνολο	389.387	215.006	81,1

(Γενικής Διοίκησης Τελωνείων της ΛΔΚ, 2010)

Αξίζει να σημειωθεί πως ποσοστό 81% της συνολικής αξίας των εισαγωγών της Ελλάδας από την Κίνα για το 2010 σχετιζόταν με τις ακόλουθες κατηγορίες¹⁴:

- 1) θαλάσσια/ ποτάμια ναυσιπλοΐα
- 2) μηχανήματα, ηλεκτρικά υλικά
- 3) λέβητες, πυρηνικοί αντιδραστήρες
- 4) προϊόντα χυτοσιδήρου
- 5) διάφορα έπιπλα
- 6) ποικίλα είδη ενδυμασίας και υποδημάτων
- 7) ορυκτά καύσιμα

3.6 Εμπορικό ισοζύγιο – ισοζύγιο υπηρεσιών

Βάσει δεδομένων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για το χρονικό διάστημα μεταξύ των ετών 1999-2010, σημειώνεται αξιοσημείωτη αύξηση τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών για τις δύο χώρες.

Εμπορικό Ισοζύγιο μεταξύ Ελλάδας & Κίνας (σε χιλ. ευρώ).

Έτος	Αξία εισαγωγών	Αξία εξαγωγών	Αξία Ισοζυγίου
1999	523.985	18.358	- 505.627
2000	757.977	33.241	- 724.736
2001	941.564	49.309	- 892.255
2002	1.023.271	60.159	- 963.112
2003	1.217.920	53.415	- 1.164.505
2004	1.423.128	60.072	- 1.363.056
2005	1.702.653	80.730	- 1.621.923
2006	1.818.715	90.395	- 1.728.320
2007	2.794.530	110.758	- 2.683.772
2008	3.347.145	104.475	- 3.242.670
2009	3.045.391	92.888	- 2.952.503
2010	2.880.290	144.829	- 2.735.461

(Πηγή: Ε.ΣΤ.Α, ΟΕΥ Πεκίνου)

¹⁴ <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=GR>

Θεωρώντας αρχή της κρίσης το 2007, όπως αποδεικνύεται και από τα στοιχεία του πίνακα, οι εισαγωγές για την τετραετία 2007-2010 παρουσιάζουν σταδιακή αύξηση με μικρή μείωση μόνο το 2010. Αντίθετα οι εξαγωγές παρουσιάζουν σταδιακή μείωση με σημαντική αύξηση το 2010. Συνολικά το εμπορικό έλλειμμα της Ελλάδας έναντι της ΛΔΚ ξεπέρασε τα 2,7 δις ευρώ (Βελέντζα, 2011 σ.11).

Ελληνικό μερίδιο στις κινεζικές εισαγωγές (σε χιλ. δολάρια ΗΠΑ).

Προϊόντα	Συνολικές εισαγωγές Κίνας	Εισαγωγές από την Ελλάδα	Ελληνικό μερίδιο (%)
Ορυκτά, πετρώματα, μέταλλα	404.726.100	306.027	0,08
Πολτοί από ξύλο, χαρτιά	20.051.610	19.005	0,09
Μηχανήματα, οχήματα	642.039.785	17.983	0,00
Χημικά προϊόντα	173.762.892	15.186	0,01
Τρόφιμα, ποτά	56.974.482	10.928	0,02
Ενδύματα	3.642.248	2.349	0,06
Δέρματα	7.690.270	9.944	0,13
Λοιπά	85.940.509	7.965	
Σύνολο	1.005.555.225	389.387	0,03

(Γενική Διοίκηση Τελωνείων της ΛΔΚ, 2010)

Οι εξαγωγές της Κίνας προς την Ελλάδα φαίνεται πως επηρεάστηκαν από το γενικό κλίμα ύφεσης που επικρατούσε, σε αντίθεση με τις εισαγωγές.

Όσον αφορά το ισοζύγιο των υπηρεσιών για τις δύο χώρες, στοιχεία του ΟΟΣΑ για το διάστημα 2000-2008 αποδεικνύουν πως το ελληνικό μερίδιο στις εισαγωγές υπηρεσιών της Κίνας ήταν χαμηλό. (Βελέντζα, 2011 σ.12).

Ισοζύγιο υπηρεσιών Ελλάδας & Κίνας (σε εκατ. δολάρια ΗΠΑ).

Έτος	Πληρωμές	Εισπράξεις	Ισοζύγιο
2000	25	3	-22
2001	30	2	-28
2002	35	17	-18
2003	63	30	-33
2004	108	43	-65
2005	165	70	-96
2006	231	136	-95
2007	335	209	-126
2008	378	215	-163

Εισαγωγές προϊόντων Κίνας (σε χιλ. δολάρια ΗΠΑ).

Προϊόντα	Συνολικές εισαγωγές Κίνας	Εισαγωγές από την Ελλάδα	Ελληνικό μερίδιο (%)
Μηχανήματα, οχήματα, συσκευές	2.176.504	1.813.041	20
Ορυκτά, πετρώματα, μέταλλα	535.577	421.569	27
Διάφορα ενδύματα/ υποδήματα	527.481	515.664	2,3
Έπιπλα κ.α.	258.067	265.807	-2,9
Χημικά προϊόντα κ.α.	177.414	166.170	6,8
Λοιπά	284.292	273.789	3,8
Σύνολο	3.959.336	3.456.040	14,6

(Πηγή: Βελέντζα, 2011)

3.7 Ανάλυση κύριων εμπορικών συναλλαγών

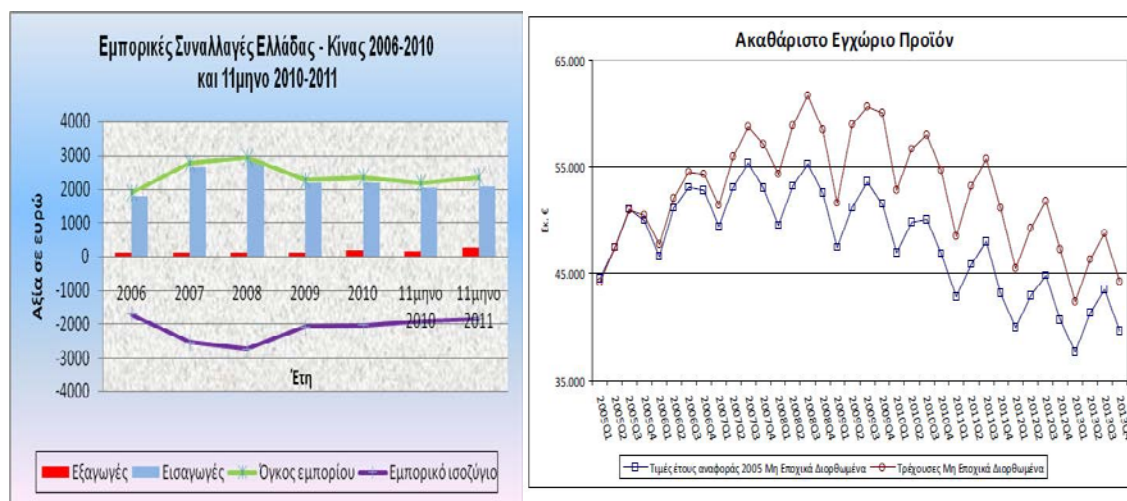
Όπως προκύπτει από τα προαναφερόμενα δεδομένα (αριθμητικά και μη), οι σημαντικότερες εξαγωγές από την Ελλάδα προς την Κίνα αφορούν:

- 1) μάρμαρα/ ασβεστόλιθους
- 2) δέρματα
- 3) απορρίμματα και θραύσματα χυτοσιδήρου
- 4) χαρτιά
- 5) τρόφιμα

Αντίστοιχα οι σημαντικότερες κατηγορίες εισαγόμενων προϊόντων από την Κίνα είναι:

- 1) μεταφορικά μέσα/ μηχανήματα
- 2) ηλεκτρικές συσκευές
- 3) παιχνίδια
- 4) έπιπλα
- 5) ενδύματα/ υποδήματα
- 6) ηλεκτρονικοί υπολογιστές

Στα παρακάτω γραφήματα παριστάνεται η πορεία των εμπορικών συναλλαγών (εισαγωγών και εξαγωγών) για το διάστημα 2006-2010 και αντίστοιχα η εξελικτική πορεία του ΑΕΠ. Το διάστημα 2005-2013 οι καμπύλες που διαγράφουν την εξελικτική πορεία των εμπορικών συναλλαγών και του ΑΕΠ έχουν παρεμφερή γεωμετρικά στοιχεία (κλίση, μορφή κ.α.), ενώ από το 2009 και έπειτα ακολουθούν διαφορετική πορεία. Από το 2009 έως το 2013 το ΑΕΠ ακολουθεί έντονα φθίνουσα πορεία, σε αντίθεση με τις εξαγωγές που έχουν σημαντικά αυξητικές τάσεις και τις εισαγωγές που σε γενικές γραμμές διατηρούν μια σταθερή πορεία (Βελέντζα, 2011 σ.12).

Εμπορικές συναλλαγές Ελλάδας - Κίνας 2006-2010

Εξέλιξη ΑΕΠ μεταξύ 2005-2013

Αξίζει να σημειωθεί πως συνολικά το εμπορικό ισοζύγιο ακολουθεί αντίθετη εξελικτική πορεία συγκριτικά με εκείνη των εμπορικών συναλλαγών. Καταγράφει δηλαδή μια πτωτική και ακολούθως ανοδική πορεία τα έτη 2006-2009 και ακολούθως ανοδική πορεία έως και το 2011. Το σύνολο των εξαγωγίμων προϊόντων (που προαναφέρθηκαν) προς την Κίνα παρουσιάζει σταδιακή αύξηση την εξεταζόμενη περίοδο και αντίστοιχη εξελικτική πορεία έχουν και τα εισαγόμενα προϊόντα από την Κίνα με μόνη εξαίρεση τα κινεζικά παιχνίδια και έπιπλα που καταγράφουν μια μικρή μείωση της τάξης περίπου του 3% (Βελέντζα, 2011 σ.12).

3.8 Ηλεκτρονικό εμπόριο

Ο ρόλος του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι σήμερα πολύ σημαντικός στο γενικό πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου και των παραδοσιακών μεθόδων σύμβασης εμπορικών σχέσεων. Τα επίπεδα του ηλεκτρονικού εμπορίου παρουσιάζονται σχηματικά στην παρακάτω εικόνα.

Επίπεδα ηλεκτρονικού εμπορίου.

(Πηγή: <http://www.serresbiz.com/method-www/attach/e-commerce.htm>)

Τα τελευταία χρόνια η Κίνα χαρακτηρίζεται ως πρωταθλήτρια στον κλάδο του ηλεκτρονικού εμπορίου, συναγωνίζοντας επάξια τις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με στοιχεία της Bain & Company, η ηλεκτρονική αγορά της Κίνας εμφάνισε μεγάλη δυναμική το διάστημα 2009-2012, με μέσο ρυθμό 71% συγκριτικά με τον αντίστοιχο των ΗΠΑ που έφτασε μόλις το 13%.

Η αξία της εν λόγω αγοράς προβλέπεται έως το 2015 να αγγίξει τα 539,07 δισ. δολάρια. Το σύνολο των δαπανών του 2012, των καταναλωτών της Κίνας για αγορές που πραγματοποιήθηκαν μέσω διαδικτύου κυμάνθηκαν στα 212,4 δισ. δολ., πολύ κοντά δηλαδή στα 228,7 δισ. των ΗΠΑ (Reuters, 2013).

Συγκεκριμένα η Haier Electronics που διαθέτει μεγάλο αριθμό προϊόντων μέσω της ιστοσελίδας της Tmall.com, σημείωσε 500% αύξηση των πωλήσεων της το 2013. Πρόκειται για έναν όμιλο που επένδυσε στο ηλεκτρονικό εμπόριο και αποδείχθηκε επιτυχής η επένδυση αυτή.

Και ο Όμιλος Suning Commerce Group σημείωσε αύξηση των πωλήσεων του 101% το 2013 με χρήση του Διαδικτύου.

Με την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εξωτερικού εμπορίου, η Κίνα επένδυσε παράλληλα και σε έναν ακόμη εξαρτώμενο τομέα, των logistics. Τα ηλεκτρονικά καταστήματα για να μπορέσουν να επιτύχουν τους στόχους τους, απαιτείται να έχουν ορθή οργάνωση των εσωτερικών διαδικασιών τους και κυρίως τα απαραίτητα αποθέματα προϊόντων. Ένας ενδεικτικός τύπος ηλεκτρονικής σελίδας πωλήσεων μιας κινεζικής επιχείρησης παραθέτεται στην εικόνα. (Reuters, 2013).

Τυπικές Διαδικτυακές σελίδες κινεζικών επιχειρήσεων.

Αντίστοιχα και στην Ελλάδα είναι εγκατεστημένο ένα δίκτυο υποστήριξης επιχειρήσεων που στοχεύουν σε πωλήσεις μέσω διαδικτύου. Παράδειγμα αποτελεί η Hypersys που διαμορφώνει στρατηγικές on-line πωλήσεων σε ελληνικές επιχειρήσεις στην Κίνα.

Μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος πωλήσεων οι Έλληνες επιχειρηματίες προσέγγισαν ευκολότερα την κινεζική αγορά. Δοκίμασαν και έλεγξαν την ποιότητα των προϊόντων που επρόκειτο να εισάγουν και προχώρησαν ακολούθως στις απαραίτητες ενέργειες. Μεγάλο μέρος των ποικίλων κωδικών προϊόντων παρέχεται στο διαδίκτυο και αυτό είναι ιδιαίτερα θετικό, καθώς η απόσταση των δύο χωρών δυσχεραίνει σημαντικά την προσέγγιση επιχειρηματιών που ενδιαφέρονται για ανάπτυξη συνεργασιών.

3.9 Επενδύσεις

Για την ανάλυση των επενδύσεων στην Κίνα θα πρέπει να μελετηθεί τόσο η εισροή όσο και η εκροή επενδύσεων.

Αναφορικά με τις επενδύσεις της Κίνας σε άλλες χώρες του εξωτερικού, αξίζει να επισημανθεί πως η Κίνα αποτελεί τη δεύτερη επενδυτική δύναμη παγκοσμίως μετά τη Ρωσία. Η βασικότερη επένδυση της στην Ελλάδα είναι συγκεκριμένα η ανάμειξη της COSCO Pacific στα έργα εκσυγχρονισμού του λιμένα Πειραιά. Εξίσου σημαντικές κινεζικές επενδύσεις αποτελούν οι εταιρείες ZTE και Huawei που σχετίζονται με τον τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό και γενικά τη νέα υψηλή τεχνολογία (Βελέντζα, 2011 σ.11).

Οι ελληνικές επενδύσεις που εισρέουν στην Κίνα είναι αξιόλογες, καθώς συνολικά δραστηριοποιούνται στη χώρα 50 επιχειρήσεις, που κατατάσσονται στις ελληνικών συμφερόντων και ανήκουν στους κλάδους εξόρυξης, ναυτιλίας, παροχής υπηρεσιών, εστίασης, τροφίμων κ.α. (Βελέντζα, 2011 σ.15).

Άλλοι γνωστοί έλληνες επενδυτές στην Κίνα είναι:

- 1) η Intracom με τηλεπικοινωνιακό υλικό και ποικίλο υλικό Η/Υ από το 2001 στο Πεκίνο
- 2) το γραφείο αντιπροσωπείας της Eurobank στο Πεκίνο από το 2000
- 3) αντιπροσωπευτική εταιρεία της ελληνικής Μάρμαρα Κυριακίδη στη Σαγκάη από το 2000
- 4) η Sino Hellenic Industrial Minerals Co. Ltd βιομηχανική μονάδα επεξεργασίας περλίτη
- 5) η εταιρεία ETMA παραγωγής βισκόζης από το 2001
- 6) η εταιρεία Πλαστικά Κρήτης Α.Ε. από το 2001 στη Σαγκάη

3.10 Στρατηγικές προτάσεις ανάπτυξης

Δεδομένου ότι τόσο η Κίνα όσο και η Ε.Ε. αποτελούν τους βασικότερους παράγοντες στον τομέα της ενέργειας σε διεθνές επίπεδο, είναι καθοριστικής σημασίας η ανάπτυξη περισσότερων διόδων συνεργασίας. Έτσι θα μπορέσουν να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα τους έναντι των υπολοίπων χωρών.

Η ορθή διαμόρφωση των εμπορικών σχέσεων Ελλάδας – Κίνας έχει ως απαραίτητη προϋπόθεση την ύπαρξη επιχειρηματιών με αυξημένη εξωστρέφεια και καινοτόμες προτάσεις. Απαιτείται ένα διαπολιτισμικό marketing, που θα προωθηθεί από πολυπολιτισμικά στελέχη που θα στηρίξουν την ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών. Τα στελέχη αυτά πρέπει να είναι πολύ καλοί γνώστες της κινεζικής και της ελληνικής γλώσσας.

Το εμπόριο και ο τουρισμός είναι δύο τομείς που συνδέονται άμεσα. Οι Κινέζοι τουρίστες αποτελούν μεγάλο ποσοστό των εισερχόμενων τουριστών στην Ελλάδα. Πρέπει λοιπόν, να μελετηθούν στρατηγικές που θα προσελκύσουν μεγαλύτερο ρεύμα τουριστών από την Κίνα και παράλληλα θα προσελκύσουν υποψήφιους εξ' αυτών εμπορικούς συνεργάτες.

Συνολικά οι στρατηγικές που θα αναπτυχθούν απαιτούν:

- συγκεκριμένες μεθόδους
- κατάλληλους κώδικες που θα ευνοήσουν τη σύναψη συνεργασιών
- πολυπολιτισμική κουλτούρα
- σύνδεση εμπορίου – τουρισμού
- κατάλληλα εκπαιδευμένα στελέχη

3.11 Ο ρόλος του ΕΚΕΒΕ

Το ελληνοκινεζικό εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο (ΕΚΕΒΕ) αποτελεί ένα μη κυβερνητικό και παράλληλα μη κερδοσκοπικό οργανισμό των ελληνικών και κινεζικών επιχειρήσεων. Υφίσταται από το 1995 και στόχο έχει τη στήριξη των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων των δύο κρατών.

Οι βασικότερες υπηρεσίες του είναι (ΕΚΕΒΕ) :

- α) παρέχει πληροφορίες για τις δύο χώρες σχετικά με τους κλάδους του εμπορίου, της οικονομίας και των τεχνολογιών
- β) εντοπίζει αξιόπιστες επιχειρήσεις και στηρίζει σύναψη συνεργασιών
- γ) προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με επιχειρηματικές δράσεις και επενδύσεις, καθώς και θέματα της υφιστάμενης αγοράς

δ) οργανώνει συναντήσεις, ημερίδες, συνέδρια επιχειρηματιών, επιχειρήσεων και οργανισμών με θέματα που αφορούν το εμπόριο

ε) παρέχει επιπλέον σχετικές εξειδικευμένες υπηρεσίες

Ιδιαίτερα σημαντικός ήταν ο ρόλος του επιμελητηρίου κατά το διάστημα της οικονομικής κρίσης που έπληττε και εξακολουθεί να πλήττει την Ελλάδα. Με ενημερωτικές εκδηλώσεις και ημερίδες προσπάθησε να τονώσει τις προσπάθειες των Ελλήνων επιχειρηματιών και να τους στρέψει στις ευκαιρίες που δημιουργούνται στην Κίνα.

Χαρακτηριστικά, επιτυχία είχε η ενημερωτική ημερίδα που οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2013 σχετικά με το εμπόριο και τον τουρισμό και τη δραστηριοποίηση τους στην κινεζική αγορά. Στην εκδήλωση αυτή εξειδικευμένοι σύμβουλοι ανέλυσαν την υπάρχουσα κατάσταση, πρότειναν λύσεις και παρουσίασαν μεθόδους για την προσέλκυση κινέζων επιχειρηματιών.

Υπάρχει σημαντική μερίδα ελληνικών επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν εμπορικές διόδους προς την Κίνα. Όμως παράγοντες όπως η απόσταση, η διαφορετικότητα των συνηθειών του κινεζικού λαού, η ανεπαρκής στήριξη του ελληνικού κράτους κ.α. εμποδίζουν τη δημιουργία συνεργασιών. Ο ρόλος του ΕΚΕΒΕ είναι καθοριστικός στο να στηρίξει αυτή τη μερίδα των επιχειρηματιών.

Σημαντικά βήματα έγιναν από το ΕΚΕΒΕ και για τη σύνδεση ελληνοκινεζικού εμπορίου με τον τουρισμό. Επίσης το επιμελητήριο υποστήριξε δυναμικά την υποδοχή αλλά και προσέλκυση της COSCO, ως αξιόλογης ξένης επένδυσης, το χρονικό διάστημα που υπήρχε σοβαρή αμφισβήτηση της από Έλληνες επιχειρηματίες και ελληνικά πολιτικά πρόσωπα (Ακριβού, 2013 σ.28).

Συμπεράσματα

Αναμφίβολα το εξωτερικό εμπόριο είναι ένας κλάδος που προσφέρει εξαιρετικές προοπτικές στην ανάπτυξη μιας χώρας, παρέχοντας λύσεις σε θέματα: ανεργίας, εισροής και εκροής συναλλάγματος, αύξησης εξαγωγών, ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα, αύξησης του τουρισμού, δημιουργίας εμπορικών σχέσεων με ξένες χώρες κ.α.

Μελετητές και ερευνητές του κλάδου του εμπορίου θεωρούν πως η πρόσφατη οικονομική κρίση 2007-2013 (που εξακολουθεί βέβαια και υφίσταται ακόμη και σήμερα-2014) επηρέασε σημαντικά τις εμπορικές συναλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες επηρεάστηκαν θετικά, όπως η Γερμανία και η Ελλάδα που αύξησαν τις εξαγωγές τους και άλλες επηρεάστηκαν αρνητικά με σημαντική μείωση των εξαγωγών τους. Στο μεγαλύτερο μέρος των χωρών σε διεθνές επίπεδο επικρατούν εύθραυστες συνθήκες αστάθειας του πολιτικού και οικονομικού περιβάλλοντος, με αντίστοιχα εύθραυστες συνεργασίες.

Η Ελλάδα αποτελεί μια χώρα που έκανε αποδεδειγμένα μεγάλες προσπάθειες διαχρονικά να αυξήσει το εξαγωγικό της εμπόριο, να βελτιώσει τις εξωτερικές εμπορικές της συνεργασίες και να στηρίξει την εγχώρια παραγωγή. Στον τομέα των εξαγωγών οι στόχοι επιτεύχθηκαν, ενώ στον τομέα των εισαγωγών σημειώθηκαν σημαντικές αποκλίσεις από τους επιδιωκόμενους στόχους. Κύριοι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτό, είναι η μείωση των απασχολούμενων στην παραγωγή (και ιδίως στον πρωτογενή τομέα), οι νέες συνήθειες των Ελλήνων καταναλωτών και φυσικά η οικονομική ύφεση που πλήττει τη χώρα.

Για την περαιτέρω ενίσχυση της θέσης των ελληνικών προϊόντων στη διεθνή αγορά απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η μείωση του πληθωρισμού, η μείωση του κόστους, η αύξηση της παραγωγικότητας στην εργασία και την μεταποίηση, η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και η σωστή προώθηση και ανάδειξη τους.

Η κρατική πολιτική οφείλει να έχει πρωταρχικό ρόλο στη στήριξη και τον προσανατολισμό της εθνικής προσπάθειας, στους τομείς της έρευνας για νέα προϊόντα, της εκπαίδευσης εξαγωγικών στελεχών, καθώς και της τυποποίησης και του ελέγχου των εξαγόμενων προϊόντων.

Για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών πρέπει να ακολουθηθούν σωστές πολιτικές.

Η Κίνα αποτέλεσε μια αναδύομενη οικονομία που λίγοι μελετητές είχαν προβλέψει τη δυναμική που θα αποκτήσει. Πλέον έχει καταστεί κύριος πυλώνας της στρατηγικής των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, με πολλές χώρες της Ε.Ε. να προσπαθούν με ποικίλες μεθόδους να την προσεγγίσουν.

Η Ελλάδα ήταν από τις χώρες αυτές που δεν στάθηκαν θετικά εξ' αρχής στη σύναψη εμπορικών συνεργασιών με την Κίνα. Την τελευταία δεκαετία όμως ιδιαίτερα, μεγάλο ποσοστό Ελλήνων επιχειρηματιών έστρεψαν τους εμπορικούς τους στόχους προς την κινεζική αγορά. Έμαθαν για τις ιδιαιτερότητες και συνήθειες του λαού και προσπάθησαν να δράσουν στην αρχή δοκιμαστικά και έπειτα πιο στοχευμένα.

Η κινέζοι καταναλωτές είναι αρκετά δεκτικοί, όμως είναι παράλληλα και πολύ απαιτητικοί. Οι προσπάθειες των ελληνικών επιχειρήσεων βοηθήθηκαν από οργανισμούς, οίκους και επιμελητήρια για την ορθή προώθηση των ελληνικών προϊόντων. Τα αποτελέσματα σε κάποιες περιπτώσεις φάνηκαν γρήγορα, στις περισσότερες περιπτώσεις όμως απαιτείται χρόνος και υπομονή για να αναδειχθούν, καθώς πρόκειται για μια τεράστια αγορά με πολλά πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Στον τομέα των κινεζικών εισαγωγών το κλίμα σε γενικές γραμμές είναι το ίδιο με των εξαγωγών. Οι Έλληνες στάθηκαν αρκετά διστακτικά αρχικά σε προϊόντα που εισάγονταν από την Κίνα. Με το πέρασμα των χρόνων όμως, οι εμπορικές συναλλαγές αυξήθηκαν και πλέον καταγράφουν πολύ υψηλά νούμερα.

Σε κάθε περίπτωση το εξωτερικό εμπόριο συνολικά για να αναπτυχθεί, απαιτεί επιχειρηματίες ενημερωμένους, κατάλληλα εκπαιδευμένους και με θετική και ειλικρινή στάση απέναντι στους επιχειρηματικούς εταίρους.

Το εμπόριο ανέκαθεν στήριξε χώρες στις οποίες επικρατούσαν ασταθείς οικονομικό-πολιτικές συνθήκες. Και σήμερα, είναι αυτό που θα βοηθήσει την Ελλάδα να ορθοποδήσει και να βρει τρόπους απεγκλωβισμού από την φτώχεια και την ανεργία. Η στήριξη της πολιτείας είναι σημαντική όχι μόνο σε οικονομικό επίπεδο αλλά και σε ενημερωτικό.

Προτάσεις

Για τη στήριξη και βελτίωση του εξωτερικού εμπορίου όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και άλλων χωρών, είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων για τη στήριξη των προσπαθειών των εγχώριων επιχειρήσεων να εισέλθουν και να παραμείνουν στις ξένες αγορές. Μέτρα που θα ληφθούν σε κρατικό επίπεδο, σε ευρωπαϊκό, σε διακρατικό και θα υποστηριχθούν με διμερείς συμφωνίες είναι απαραίτητα ακόμη και για την μείωση του αθέμιτου εμπορίου, που αποτελεί εχθρό του νόμιμου.

Απαραίτητα περισσότερο από κάθε εποχή είναι σήμερα τα μέτρα για την οικονομική πολιτική του εμπορίου. Μέσω αυτών θα προστατευθούν οι επιχειρήσεις του κλάδου και θα διατηρήσουν τις θέσεις εργασίας. Βέβαια τα μέτρα αυτά αφορούν παράλληλα και την υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος.

Είναι πολύ σημαντικό για οποιαδήποτε προβλήματα δημιουργούνται στον τομέα του εμπορίου, να απευθύνονται και να προσφεύγουν οι επιχειρήσεις στον ΠΟΕ, μέσω του οποίου έχει αποδειχθεί πλέον πως διευθετούνται και επιλύονται οι εμπορικές διαφορές.

Η Ελλάδα απαιτείται να δημιουργήσει συγκεκριμένες ανταγωνιστικές εμπορικές προτάσεις για αγαθά και υπηρεσίες και να κατακτήσει τη θέση που επιθυμεί και της αναλογεί στις ξένες αγορές και στην Κίνα.

Το μέγεθος της αγοράς της Κίνας είναι τέτοιο που μεμονωμένοι εξαγωγείς δε θα καταφέρουν να επιτύχουν τους επιδιωκόμενους στόχους τους. Ειδικά για προϊόντα ευρείας κατανάλωσης απαιτείται συλλογική προσπάθεια, ώστε να επιτευχθούν ανταγωνιστικότερες τιμές, σταθεροποίηση των προσφερόμενων ειδών και μείωση του κόστους λειτουργίας και διαχείρισης των εξαγωγών τους. Οι Κινέζοι επιλέγουν εξάλλου μεγάλες επιχειρήσεις με αυξημένη αξιοπιστία, όπου διασφαλίζουν σταθερή συνεργασία.

Αξίζει να δοθεί παράλληλα ιδιαίτερη βαρύτητα και στις δυνατότητες που προσφέρει το ηλεκτρονικό εμπόριο, καθώς μπορεί να αποτελέσει δίοδο εξόδου από την υφιστάμενη κρίση. Μπορεί να βοηθήσει σημαντικά την εθνική οικονομία.

Και η ελευθέρωση του εμπορίου αναδεικνύεται πλέον βασική λύση, καθώς αποτελεί σημαντική διαρθρωτική μεταρρύθμιση που ορίζει νέες ευκαιρίες και μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγικότητας. Μέσω των εμπορικών ροών διαδίδονται ευκολότερα νέες ιδέες - καινοτομίες - τεχνολογίες και προϊόντα υψηλής αξίας.

Τέλος καθοριστικός παράγοντας στην περαιτέρω εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών και των θετικών αποτελεσμάτων που αυτές έχουν σε μια χώρα, είναι η εκπαίδευση και ενημέρωση των απασχολούμενων στον κλάδο αυτό για τις δυνατότητες, προοπτικές και διεξόδους που μπορούν να δημιουργηθούν κάθε στιγμή. Οι ξένες αγορές έχουν ιδιαιτερότητες. Οι ξένοι καταναλωτές έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και προτιμήσεις. Για να απευθυνθεί μια ελληνική επιχείρηση στο εξωτερικό, θα πρέπει να έχει γνώσεις περί του νέου καταναλωτικού κοινού και συγκεκριμένους στόχους. Αποσπασματικές δράσεις θα έχουν σίγουρα αρνητικά και απογοητευτικά αποτελέσματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αναγνώστου, Σ. (1992) *Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η Ελλάδα μετά το Μάαστριχτ*. Αθήνα: Ένωση Ελληνικών Ασφαλιστικών Εταιρειών σ. 48,52
- Βαΐτσος, Κ., Μητσός Α. (1982) *Διεθνής Οικονομική – Κείμενα ανάλυσης και πολιτικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Πελεκάνος σ. 20,22,34,46
- Βελέντζα, Γ. (2011) *Διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις Ελλάδας-Κίνας 2010*. Πρεσβεία της Ελλάδας στο Πεκίνο. Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων σ.1-15.
- Bendidi, R. (2013) *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου*. Θεματολογικά Δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση 2014.
- Δημητριάδης, Γ. κ.α. (2012) *Εθνική Στρατηγική και Οδικός Χάρτης για τη διευκόλυνση του εξωτερικού εμπορίου*. Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Οικονομικών, σ.8, 9, 11, 20.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2013) *Εμπόριο: Βασική πηγή ανάπτυξης και απασχόλησης για την Ε.Ε. Συνεισφορά της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 7^{ης}-8^{ης} Φεβρουαρίου 2013*. Αυτοέκδοση, σ.3, 5, 15.
- ΙΝ.ΕΜ.Υ. (2012) *Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2012*. Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου.
- Κοτιός, Α. (2010) *Ανάλυση και διαχείριση διεθνών οικονομικών κρίσεων*. Αυτοέκδοση, σ.7, 8, 30.
- Μαλλιάρopoulos, Δ. (2009) *Η απώλεια ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας μετά την είσοδο της χώρας στην ΟΝΕ*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Μάρκου, Ι. (2008) *Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου*. 2^η Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Π.Ν. Σακκούλας, σ. 17,28
- Παναπωτάρα, Ζ. (2007) *Εμπορικό Δίκαιο*. Τόμος Γ'. Πάτρα: ΕΑΠ σ. 19
- Πασιούρας, Φ. (2012) *Ελληνικές επιχειρήσεις και οικονομική κρίση*, Χανιά: Αυτοέκδοση σ.15.
- Σαρμανιώτης, Χ. (2006) *Διεθνές Μάρκετινγκ*. Τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης. Θεσσαλονίκη: ΑΤΕΙΘ, σ.9, 10, 31, 98, 99
- ΣΕΒΕ, (2009) *Ετήσια έκθεση για την πορεία του εξωτερικού εμπορίου ΕΕ – Ευρωζώνης – Ελλάδα 2004 – 2008*. Θεσσαλονίκη: Αυτοέκδοση.
- Σιοκορέλης, Β. (2011). *Οικονομική κρίση και ευρωπαϊκή διεύρυνση: Επιπτώσεις στην περιφερειακή οικονομική συνεργασία της Ελλάδας με τις χώρες των Βαλκανίων*. Πάντειο Πανεπιστήμιο. Αυτοέκδοση, σ. 38, 44

- Σκαλίδης, Λ. (1999) *Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο*. 5^η Έκδοση. Θεσσαλονίκη: Αυτοέκδοση.
- Τριαντόπουλος κ.α., (2004) *Εισαγωγικό σεμινάριο στην Οικονομική Θεωρία*. Αυτοέκδοση.
σ.2. Διαθέσιμο: <http://eis.pspa.uoa.gr/econ/index.htm>
- Τσαβέας, Ν. (2002) *Οικονομικές επιδόσεις και προοπτικές της Ελλάδος*. Τράπεζα της Ελλάδος. Αυτοέκδοση, σ.395-430.
- Χαρδούβελης, Γ. (2011) *Το χρονικό της διεθνούς και συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: αίτια, επιπτώσεις, αντιδράσεις, προοπτική*. Αθήνα σ.36.
- Χατζηδημητρίου, Α. (2003) *Διεθνείς Επιχειρηματικές Δραστηριότητες*, Αθήνα: Εκδόσεις Ανικούλα, σελ.123-124.
- Χριστόπουλος, Α. (2006), *Η ραγδαία πολιτική και οικονομική άνοδος της Κίνας και οι επιπτώσεις της για την παγκόσμια οικονομική και πολιτική σκηνή*. Αθήνα: Αυτοέκδοση, σ.10, 14.

Ξένη Βιβλιογραφία

- Hoekman, B., Kostecki, M. (2001). *The Political Economy of the World Trading System: From GATT to WTO*. London: Oxford University Press.
- Kerr W A. & Perdakis N (1995). *The economics of international business*. London: Chapman & Hall.
- Sousa, N. (2012). «Extra-EU exports and employment», ΓΔ Εμπορίου *Chief Economist Note*, αριθ. 2.

Άρθρα

- Αδαμόπουλος, Θ. (14/03/2014). Οι ελληνικές ΜΜΕ συναντούν το Αμερικανικό όνειρο.
<http://www.naftemporiki.gr/finance/>
- Αθανασόπουλος, Α. (16/03/2014). Η κρίση δεν επηρέασε τις σχέσεις μας. Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, Πολιτική.
- Γκέκας, Γ. (19/03/12), Η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών αγροτικών προϊόντων στο εξωτερικό, Fooditerranean.
- Economist (12/09/2009). Οι διμερείς συμφωνίες βάζουν φρένο στην απελευθέρωση του εμπορίου. Διεθνής Οικονομία. Εφημερίδα Η Καθημερινή.
- Καρπαθιωτάκη, Κ. (21/07/2012), Άρθρο: Τα μυστικά για να μπει στην αγορά της Κίνας, Εφημερίδα Πατρίς.

- Καφαντάρη, Μ. (25/01/2010), Άρθρο: Διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις Ελλάδος-Ιταλίας. <http://www.inital.gr/>
- Κωτσιόπουλος, Α. (12/2013), Άρθρο: Πρόγραμμα “ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ”. Τεύχος 161 ΟΑΕΠ.
- Μακροπούλου, Ι. (13/05/2007)., Άρθρο: Η Ε.Ε. και η φιλελευθεροποίηση του διεθνούς εμπορίου: Οι συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας με τις χώρες ACP. ΕΚΕΜ.
- Μπιτζένης, Α. (8/7/2009), Τα αίτια της παγκόσμιας κρίσης και το ελληνικό αδιέξοδο, e-magazine.
- Σπανού, Α. (2010). Οι κυριότεροι εμπορικοί εταίροι της Ελλάδας στον Αραβικό κόσμο. Εφημερίδα Μακεδονία.
- Elisabeth Oltheten, George Pinteris, Theodore Sougiannis, Greece in the European Union: policy lessons from two decades of membership.

Μελέτες

- Λακασάς, Δ. (13/03/2013) *Προϊόν ελληνικό! Δύναμη Ανάπτυξης & Εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας*. Θέμα: Ανταγωνιστικότητα – Εξωστρέφεια – Διεθνές Branding. Πρακτικά Συνεδρίου. Αθήνα.

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία

- <http://indepanalysis.gr/?q=node/1730>
- <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=1&la=2>
- <http://www.oaep.gr/index.php/el/deltia-typou-mb/93-2012>
- <http://www.espa.gr/el/pages/proclamationsfs.aspx?item=2413>
- <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/externalsector/balance/commercial.aspx>
- http://www.seve.gr/inst/seve/gallery/seve/deltia_tipou/%CE%95%CE%BE%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AD%CF%82%202005-2008_1.pdf
- [http://www.mof.gov.cy/mof/vat/vat.nsf/All/4546C7F76E4F96CBC225723C002AA195/\\$file/%CE%95%CE%A615.pdf?Openelement](http://www.mof.gov.cy/mof/vat/vat.nsf/All/4546C7F76E4F96CBC225723C002AA195/$file/%CE%95%CE%A615.pdf?Openelement)
- http://www.eib.org/attachments/thematic/supporting_smes_el.pdf
- <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=GR>
- <http://www.kathimerini.gr/497272/article/oikonomia/die8nhs-oikonomia/pagkosmia-prwta8lhtria-h-kina-sto-hlektroniko-emporio>
- <http://oaep.gr/index.php/el/>

<http://www.ellinikigeorgia.gr/anaptuxi-agrotika-proionta/>
<http://www.agronews.gr/?pid=160&la=1&aid=103270>
<http://www.serresbiz.com/method-www/attach/e-commerce.htm>
<http://www.chinese-chamber.gr/index.php/el/content/6/%CF%84%CE%BF-e%CF%80%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BF>
<http://tourismtoday.gr/index.php/el/interviews/6480-%CF%84%CE%BF>
http://europedia.moussis.eu/books/Book_2/7/23/01/index.tkl?lang=gr&all=1&pos=337&s=1&e=10
http://www.ekem.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=314:i-ee-kai-i-filelytheropoiisi-toy-diethnoys-emporioy-oi-symfonies-oikonomikis-synergias-me-tis-xores-acp&catid=15:2008-05-12-11-28-15&Itemid=68
<http://www.agora.mfa.gr/agora/images/docs/rad60713enimerotiko%20simioma%20Russia-Greece%2002-2010.pdf>
http://idec.gr/iier/new/melitsas_china.pdf

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ.....	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΞΕ.....	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
ΑΠΕ.....	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΓΣΔΕ.....	Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου
ΔΠΣ.....	Διεθνείς Περιφερειακές Συνεργασίες
ΔΤΚ.....	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
Ε.Ε.....	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.....	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΚΕΒΕ.....	Ελληνοκινεζικό Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο
ΕΛ.ΣΤΑΤ.....	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Ε.Ο.Κ.....	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Π.....	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΣΥΕ.....	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΕΤΕπ.....	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
GCC.....	Gulf Cooperation Council
ΙΕΕΣ.....	Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών & Σπουδών
ΙΝ.ΕΜ.Υ.....	Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών
ΛΔΚ.....	Λαϊκή Δημοκρατία Κίνας
ΞΑΕ.....	Ξένες Άμεσες Επενδύσεις
ΟΑΕΠ.....	Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων
ΠΟΕ.....	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΣΕΒΕ.....	Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος
ΣΕΣ.....	Συμφωνίες Ελεύθερων Συναλλαγών
TAB.....	Trading Across Borders
ΤτΕ.....	Τράπεζα της Ελλάδος
ΥΠ.ΕΞ.....	Υπουργείο Εξωτερικών